

خلورمه لار

ایمل پسرلی

څلورمه لار

د

ايمل پسرلي

د لنډو کيسو لومړۍ مجموعه

خپرونکی

د نا هيد کتاب خپرونو مؤسسه

۱۳۷۲ هـ. ش.

د کتاب پيژندنه

- د کتاب نوم : څلورمه لار
ليکوال : ايميل پسرلی
خپړندوی : د ناهيد کتاب خپرولو مؤسسه
د خپرونو نومره : ۳
د خپريدو نيټه : ثور ۱۳۷۲ ش (اپريل ۱۹۹۳ ع)
چاپ ځای : شرکت پريس - لاهور
تيراژ : ۵۰۰ ټوکه
کمپوزر : امان الله ساهو
بيه : ۱۵ روپۍ

فهرست

- د سړيزې پرځای
- اشاره
- د څلورو ټيټو ديوالو په منع کې
- کلاشینکوف
- اولاد
- چاچا رفو
- تش دهليز
- لنډې ليمې
- څلورمه لار
- لنډه غوټه
- زرغونې ترڅې
- ټولې ستروې پټه خولۍ
- زنده باد
- پور
- زړه نازړه
- د سبا په تمه

د اردو مشهوره کیسه لیکونکې خالده حسین د کیسه لیکنې په
برخه کښې وایي : « شاید د فنا ویره ، د بقا حسرت اود ژوند سره مینه
ما په لیکنه مجبوروي »

همدغه ویره او غوښتنه ما هم کیسه لیکنې ته هڅوي ، کیدای شي
چې زه به په لیکنې کښې ډیرې نیمګړه تیاوې لوم خو ذکر شوې ویره او
غوښتنه تل ما په دې مجبوروي چې د هغو چاپیریالونو څیرې انځور
کړم چې زه پکښې زیږیدلې او لوی شوی یم .

ایمل پسرلی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د سريزي پوځای

« څلورمه لار » د ناھید کتاب خپرونو مؤسسې درېم کتاب دی چې دا دی د افغانستان د ادبیاتو د مینه والو مخې ته یې په درنښت سره رږدو . دغه اثر د ځوان لیکوال اېمل پسرلي د لنډو کیسو لومړنۍ چاپي مجموعه ده .

اېمل پسرلی هغه ځوان کیسه لیکونکی دی چې د لیکوالۍ له همدغې پیلامې څخه یې د کلم د ځوانو ولولو ټینګار او ښایست سره یوځای کړی او بې له شکه چې د راتلونکي لپاره زموږ د پښتو کیسه-لیکنې ډیر نوي امیدونه ورسره تړلي دي . په « څلورمه لار » کې د هغه پنځلس لنډې کیسې تاسو لوستلی شئ . دغه کیسې یو څه یې د افغانستان د سپیڅلي مقاومت په اړه موضوعات لري ، یوڅه یې د مهاجرینو د ژوند د ځینو اړخونو هینداره وګڼئ او په ځینو کیسو کې لیکوال د پیښور د ښار د بیلا بیلو اړخونو داستاني تصویرګري کړې ده . پیښور هغه ځای دی چې ګران اېمل پسرلی په کې ډیر کلونه تیر کړي او همدلته له کوچنیتوب څخه زلمیتوب ته رسیدلی دی او دلته داسې

حالاتو ته متوجه شوی چې ښایي ډیر لږ خپل دايمي استوگن به یې ورته متوجه وي .

د ناهید کتاب خپرولو مؤسسه ویاړي چې د ښاغلي لیکوال اسد الله- غزنفر لۀ « سارۀ بادونه » او د دردیدلې شاعرې پروین ملال لۀ « تبجنه- سپریمۍ » څخه وروسته د « څلورمه لار » د کيسو د مجموعې د خپرولو امکان پیدا کوي . د ناهید کتاب خپرولو مؤسسه کوم ځانگړي مالي امکانات نه لري او یوازې د همدغو آثارو د ورځنۍ لیاړې د نورو آثارو د چاپ امکان پیدا کولای شي . موږ د دغې مجموعې د چاپ پۀ برخه کې د افغانستان د نوميالیو شاعرانو او لیکوالو ښاغلو سعدالدین شپون او ډاکټر محمداکبر اکبر د مالي مرستې ممنون یو ، که د دوی د اخلاص مرسته نه وای ، ښایي موږ تر ډیره د دې مجموعې د چاپ امکانات نه وای پیدا کړي .

پۀ داسې حالاتو کې چې د افغانستان د فرهنگ او ادبیاتو د بیل- بیلو مؤسسو او ټولنو د خدمت ډیوې مړې شوې او یا تتې شوې دي ، د هیواد د فرهنگ او ادبیاتو د مینه والو انفرادي او جمعي هڅې د دغو تنو ډیوو د بلو ساتلو لپاره زیات ارزښت لرلای شي . امید دی هرڅوک د خپل توان تر اندازې دغه ډیوې بلې وساتي او هغه د شاعر خبره :

تیل می وچیزې خپلی وینی پۀ کې زر واچوئ

هسې نه مړه شي د جونگړو مو ډیره ملگرو

پۀ میته

د ناهید کتاب خپرولو مؤسسه

اشاره

... شاید په همدې ساعت راغلی وي ، نه ... نه ... حتماً مخته راغلی ، گوره ! که اوس راغلی وای نو خنډل به یې ولې ؟ وروسته له پوهیدو یې خنډلي ، که چرته نه وای پوه نو نه به یې خنډل که نه ... هسې به خاندي ، هو - نه - ولې به هسې خاندي ؟ لیونی خونه دی ، ضرور پوه شوی ، ما خومره کم عقلي وکړه . ما باید داسې نه وای کړي ، دده به له زړه یو خدای خبر وي ، هسې به په خوله را ته خاندي ، غصه به وي ، که گوره نو نه شاید غصه نه وي ، د موټر خاوندان په معمولي پیسو نه خفه کیږي ، دوی به نو پیسې هم لري - هو - هو - ضرور - خونه - د چا زړه غواړي چې هسې دې پیسې لارې شي . د هغه په لیدو وار له واره دا ټولې خبرې زما ذهن ته راغلې . زه ډیر پریشانه او پښیمانه وم . واقعاً ما ډیر بد کار کړی و . ما باید داسې

نه وای کړي .

زما زړه دا منل چې ده لیدلی يم او په همدې وجه مې ورته ورو ورو خنډل او هڅه مې کوله چې ده ته معامله ډیره ساده وښیم .

هغه اوس له پوښۍ خندا وروسته لږ چپ شوی و خو چې کله یې زما سور مخ او درواغجنه موسکا صحیح کړه نو بیا په خندا شو ، دده دې خندا زه نور هم په دې متیقن کړم چې ده لیدلی يم او حتماً دې هغه وخت زما شاته ولاړوخو څه یې نه ویل ، شاید زه به یې خپلو وړانیو ته پړاښی وم ، شاید صبر به یې کاوه چې خپله سم شم ، شاید ... خو آف خدایه ! زه ولې نه پوهیدم ؟

ما څومره لویه گناه وکړه ؟ څومره وشرمیدم - او واقعاً دې څومره شریف انسان دی ، هیڅ هم نه وایي ، که دده پر ځای زما ورور وای او یا هم بابا وای نو څرمن به یې را ایستلې وه .
اوه ! دی خو نور هم په تیزه خاندې ، په کټ کټ خندا ... او دا څه وایي :

- ای شوخه ! بیا دې څه شوخي کړې ده ؟
دا څه وایي ؟ سړی نه دی پوه ، هو بلکل نه دی پوه شوی ، راځه وټیښته همدغه وخت دی نه پوهیږي ، او که بیا وروسته پوهیږي نو زما یې څه ، قسم به وکړم ، راځه - راځه وټیښته - نه ... نه ... یو دوه خبرې وکړه ، د خبرو ځواب یې ورکړه :

- هیڅ ... هیڅ هم نه ... هسې ... هیڅ ... هه ... سه ... یی ...
ده بیا وخنډل ، په زوره یې وخنډل ، زما ژبه بنده شوه او بیا مې شک په یقین بدل شو چې سړی پوه دی ، او اخر ولې به نه پوهیږي ،

ماشوم خونه دی لوی سړی دی ، موټر چلوی او دا زما دروغ خو ...
ده خندا بس کړه لږیې راته خیر خیر وکتل او بیا یې وخنډل ، سترګې
یې تر پنخوا ډیرې خلاصې شوې او ویې ویل :
- ښه ... ښه ... نه ... زه پوه شوم ...

زما خوله یې اختیاره خلاصه شوه :

- ته پوه شوې ؟

خو بیا مې ژبه بنده شوه ، په ذهن کې مې ګڼ سوالونه را پېدا
شول او یو سوال چې تر ټولو مهم و او زه یې ډیر ډارولم هغه دا و
چې بابا ته ونه وایي ، بابا ډیر غصه ناک و او بیا د داسې جرم سزا خو
یو په دوه وه .

ما د بابا د وهلو تصور کاوه ، لارې مې وچې شوې او په بدن مې
له ډاره رپا خوره شوه ، خو ده بیا موسکا په کټ کټ خنداېدله کړه او
په شخوند شخوند یې وویل :

- هو... هو ،،، زه لا - له اوله پوه ...

همدومره بس و ، زما زړه او ذهن د نورو ثبوتونو حاجت نه
محسوساوه ، د بابا له وهلو نه خلاصون پکار و ، بنا فوراً مې په
وارخطایي کېنې ورته وویل :

- غوره ... غوره ... بابا ته مه وایه ... بیا به داسې نه کوم . په واللہ
که به بیا داسې وکړم ، خو غوره ای بابا ...

زما په خبرو د هغه وروځي پورته شوې ، تندي یې کونځې پېدا
کړې ، خوله یې خلاصه پاتې شوه ، حیران غوندې و خو بس همدومره
یې وویل :

- ولې څه دي کړي ؟

ما شايد دده خبر وانه وريده او يا مې فکر پرې ونه کړ، وار د واره مې وويل :

- اشاره ... اشاره ... نه ... هيڅ مې

ده يو دوه گامه په مخ واخيستل او ويې ويل :

- ولې په اشاره څه شوي دي ؟

دده دې سوال ما ته لږ مخته د نوي پيدا شوي شك جواز په گوتو راکړ او يقين مې وشو چې دې له دې نه دي خبر چې ما يې د موټر اشاره ور ماته کړې ، او په دې هم پوه شوم چې دده خو صرف د مينې په خاطر را ته خنډل او اوس چې يې خبره ډيره پريشانه ښکاريده او شايد د موټر د شا اشرې ته به ولاړ و، ما ترې منله کړه .

۱۹۸۹/۴/۴

د څلورو بیتو دیوالونو په منځ کښې

زموږ د نوي کور څنگ ته هديره وه . څرنگه چې دلته ما لا څوک نه
پيژندل او بله دا چې په هديره کښې شنې ونې ډيرې وې نو زه به هر
مازديگر هلته تلم او نژدې يوه کړۍ به مې پکښې چکر واهه ، چې
ستې به شوم نو هورې مې د ناستې له پاره يو وړوکی ديوال ميندلی و ،
وربه غلم او يوه ښه شيبه به پرې کښيناستم . دا ديوال به يو متر
هومره لوړ و ، او کمال يې دا و چې دې ديوال ته تکیه شوي درې نور
ديوالونه به په اوونۍ کښې يمسټل نږدلي او بيا له سره جوړ شوي هم وو
خو دا به لا په خپل حال ولاړ و . دې څلورو بيتو ديوالونو تر څلورو
قبرونو غېږ را گرځولې وه ، او په همدې غولي کښې يو بل قبر هم
کينستل شوی و چې لا تر اوسه يې خوله نه وه پټه او تش پاته و . زه
دې قبر ته حيران وم چې ولې وار دمخه کينستل شوی ؟ په ډومبيو
ورځو کښې مې دا ويل چې څه نو څوک به مې وي او اوس به يې ورته

راوړي خو چې لا تر یوې اوونۍ هم ورځې واوښتې نو زما هیښتیا یې نوره هم را زیاته کړه ، زه به هغه وخت لا ډیر هیښ پاتې شوم چې کله کله به مې په دې قبر کېنې یو څه رد او بدل ولید ، کله به را ښکاره شو چې لحد یې لږ اوږد شوی ، کله به مې ولیدل چې ددې ځاګ پسرور او اوږده ډیر شوي او یو وخت به دې ته متوجه شوم چې په لحد کېنې یې خاوره لویدلې او لږ را لنډ شوی دی .

که څه هم پر دې تش قبر هره ورځ کار کیده او خاوره به هم ترې راوته ، خو ددغو څلورو میټونو دیوالونو په منع کېنې را نیولې غولې ما هیڅکله هم ککړې او یا چټل ونه لید . تل به داسې پاک و چې ته وا هماغه شیبه چا جارو پرې را تیر کړی ، البته کله چې به له درو رنگیدونکیو دیوالونو څخه یو دیوال ړنګ شوی و ، نو څښتنې به یې په ډیره اولنې توګه په یوه ګوټ کېنې ایښول شوې وې اوددغو څښتنو او ړنګ دیوال له امله به بیا لږه ډیره خاوره په دې څلور دیوالۍ کېنې لیدل کیده .

زموږ د ښوونځیو دا دود دی چې د هرې میاشتې په وروستۍ نیټه له وخته رخصتېږي . دغه ورځ هم د برابری له مخې د میاشتې وروستۍ نیټه وه ، زه له ښوونځي له وخته را رخصت شوم ، چې کور ته راغلم نو بې کارۍ دې ته اړ کوم چې هدیرې ته لاړ شم ، چې هلته ولاړم ، نو نیغ پر هغه دیوال کښیناستم چې په دغو څلورو دیوالونه کېنې دا نه یواځې نه ړنګیده بلکه په سمټو هم اوډل شوی و ، پاتې دریو دیوالونو له دې دیوال نه په دې هم توپیر درلود چې هغه درې سره په خټو پورته شوي وو ، او د هغوی په منع کېنې ځینې تشې هم وې چې په ځانګړو

هندسي ښو جوړې شوې وې او ديوال ته يې يو ډول ښکلا وربخښله خو
 خلورم ديوال چې دغه کړۍ هم زه پرې ناست وم ، له سره تر پايه په
 عادي توگه جوړ شوی و ، او هيڅ ډول ښکلا يې نه لرله ، البته د سمټو
 برکت و چې ماته يې ډير مضبوط را ښکاراوه او زه په پرې آرام ناست
 وم .

د غرمې پولس پولس نيمې بجې به کيدونکې وې . ټوله هديره
 غلې وه . په شاوخوا کښې هيڅ بني بشر نه ښکاريدې ، زه پر ديوال
 غلې ناست وم او تش خاک ته مې سترگې وړ اړولې وې ، له هغه قبره يو
 ناڅاپه يو سپين سر را ښکاره شو . ورو ورو را پورته شو ، د هغه
 سپينې جامې وې ، هغه ټول سپين سپين ښکاريدې ، زه ودرېدم . له
 واره له ځايه را پورته شوم او په منډه مې ځان کورته ورساوه ، په ما
 خولې راماتې وې ، خو چا ته مې غږ ونه کړ ، په هغه وړځ مې کړۍ
 وړځ د ذهن په پردو کښې د پيريانو ، ديوانو اومړو کيسې را کوڅيدې
 او د کمکينې هغه شپې را يادې شوې ، چې ما ته به خوب نه راته او
 مور به مې په دغه ډول کيسوڅوږۍ کړم .

له دغې شپې را وروسته تر څو ورځو زه هديرې ته نه ولاړم ، خو
 زړه مې را پسې و ، چې ورشه او له حاله ځان خبر کړه ، که څه هم
 وپريدلم ، خو بيا مې هم د زړه ومنل او نن يو ځل بيا ورو د هديرې
 په لور وخوځيدم ، خو د چار د يوالتی نه په گړنديو گامونو تير شوم او
 بيا مې پټ پټ شا ته ور ته وکتل او لږ لږې ورته ودرېدم . دا مهال
 مازدېگرو ، هديرې ته نژدې خلک هم ليدل کيدل . خو زما ټوله توجه
 په هغو خلورو تيتوديوالونو کښې وه ، چې په منځ کښې يې يو خاک

لوخ و ، په هديره كښې يوې شيبې قميدنې ډاډه كړم او همدغه ډاډه هغو
څلورو ټيټو ديوالونو ته يو څو څامه ورنژدې كړم . هلته له نژدې ما
وليدل چې يو سپين زيرى كړوپه ملاولاړ دى ، يو لاس يې ملا ته
نيولى او په بل لاس كښې يې يو زنگن لور دى .

د تندي له كونه يې ما داسې وانگيرله چې سړى غصه دى ، هغه
لوخ قبر ته په څير څير كتل ، خو لږ وروسته يې پاس وكتل او زه يې
صحيح كړم ، هغه يو لاس پر تندي كيښود او لكه څوك چې لږې ورته
ولاړ وى ، ما ته يې څير څير وكتل او بيا يې په قهرېدلي غږ وويل :
- دلته څه كوي ؟ څه ورك شه . دلته كندونه جوړوي ، ناپاكي كوي ،
اونه اى ! دادې د پلار قبرونه دي چې ورته ولاړ يې !

زه هم نور تم نه شوم ، سر مې ښكته واچاوه او د كور په خوا رهي
شوم ، خو بابا بله پوښتنه وكړه ، اما داخل يې غصه لږه كمه ښكارېده :
- چرته څې ؟

د بابا دې سوال حيران كړم ، دا رومېنى ځل و چې ما دى ليدى ، ليكن
ده داسې سوال وكړ لكه ډير شناخته چې يې څوك كوي اوبيا دا لږ
مخته سپكې سپوږي يې هم لكه چې هرې وې ، زه وارخطا غوندي وم
د ځواب وركولو توان را څخه نه و او نه پوهېدم څه وكړم ، خو ده هم
زه ځواب او فكر ته پريښودم او يوه بله پوښتنه يې وكړه . داخل يې
لهجه ډيره نرمه او پسته وه :

- څه وخت دى ؟

ما گپ ته وكتل ، د مازديگرشپږ نيمې بجې كيدونكې وې ، ما دى په
پوړېدلي او وپوړېدلي غږ له وخته خبر كړ او د سترگو له چولو مې ورته

کتل ، له بابا سره يوه امسا هم وه ، ده ماته نور خه ونه ويل ، له خان سره يې ورو ورو خه ويل ، لکه چې کومه سندره زمزمه کوي ، خو خومره چې مې اوريدلای شوه نو په دې پوه شوم چې سندره نه وه . دی ورو ورو را مخته شو او پوه ديوال ته ودريداو د امسا په اوږدو يې هغه ديوال اندازه کړ او وروسته يې بيا ټول ديوالونه په هم هغې امسا وکچل او چې له دې کاره هم خلاص شو ، نو پاس اسمان ته يې خپلې سترگې ونيولې او ويې ويل :

- بس ماښام کيدونکی دی ، د خدای د يادولو وخت دی ، خه لارښه ته هم خدای ياد کړه ، همدا به دې په ښه راځي دا لا خه دنيا ده .
زه ولاړم او بابا ورو ورو له خان سره لا غوښده .

سبا ماسپښين زه بيا راغلم ، بابا هغو دريو ړنگيدونکيو ديوالونو ته کتل ، خولې پرې را ماتې وې او په فکر کښې و ، زه ورته غلی ودرېدم ، د هغه لږ وروسته را پام شو او چې څرنگه يې صحيح کړم نو په مينه يې را ته وويل :

- زويه لږې اوبه خو را باندې وڅښه .

ماښه وکړل. په منډه کورته ولاړم ، او چې اوبه مې ورته راوړې او خپله پر هغه څلورم ديوال کښيناستم ، چې څرنگه بابا اوبه وڅښلې ، نو په قهر شو او ما ته يې له هغه ځايه د پورته کيدو وويل ، خو بيا يې ورو غوښتم او پوښتنه يې را څخه وکړه :

- دانشقه (نقشه) ښه ښکاري ؟

بابا هغو دريو ړنگيدونکيو ديوالونو ته اشاره کړې وه او په هغو کښې يې هندسي شکلونه را ښودل ، ما پرته له دې چې ورته ځير شم او

يا هم فكر پړې وکړم هو ور ته وکړل ، بابا زما له ځواب نه وروسته هم
هغو ديوالونو ته لږ ځير شو او ويې ويل :
- نه دا يو ښه دى . را ځه چې پرتک يې کړو .

بابا له دې وينا سره سم له هغه ديواله په خپل پوږيدلي لاس يوه
څښته را بيله کړه او د ديوال په ړنگولو يې پيل وکړ . زه هم ورمخته
شوم ، يوه څښته مې را جلا کړه او يو اړخ ته مې واچوله ، او چې ما د
دوهمې څښتې له پاره لاس مخته کړ ، نو بابا په قهر را ته وويل :
- دغه څه کوي ؟ را پورته يې کړه ، څوک به يې پته کړي ، دا دغله
زامن ته نه پيژنې .

ما ژر هغه څښته را پورته کړه ، خو د بابا له حکم سره سم مې د چار-
ديوالۍ په منع کښې يوه اړخ ته واچوله ، چې ديوال دوه درې څښتې
پاته شو ، نو بابا د مازديگر لمانځه له پاره ولاړ او زه هم ترې وخوځيدم ،
او بيا تر دوو دريو ورځو ما له بابا سره ونه ليدل . که څه هم زه
مازديگر مهال اوس هلته تلم خو بابا به مې هلته نه ليد ، نن مازديگر
زه بيا پر هغه خپل ديوال ناست وم او دريو ديوالونو ته مې کتل چې
دغه دم بيا پورته شوى او تيار و . په خالي قبر هم کار شوى و ، زه تر
ديرو هلته کښيناستم ، يو وخت مې د ټوخي غږ واوريد او چې د غږ
لور ته مې سترگې وړ ولږولې نو بابا مې وليد چې د سړک له لورې په
ډير مشکل په ديوال را اوړي او چارديوالۍ ته را کوزيږي ، د هغه په
ليندو سمدستي له ځايه پورته شوم ، ځکه چې ده د دې ځاى له ناستې
منع کړى وم ، خو چون په تيرو ورځو کښې ما له ده سره نه يواځې
داچې ډيرې خبرې کړې وې بلکه کار مې هم ور سره کړى و نو په نسبتاً

ډاډه غږمې وپوښت :

- بابا دلته يوه دروازه ولې نه زږې چې په اسانه ورته راشي ؟

بابا پاس را ته وکتل او بيا يې په ټيټ غږ ځواب را کړ :

- دلته بيا خلک راځي - مردار خلک - ناپاکي جوړوي .

بابا نور څه ونه ويل ، خپل لور يې راواخيست او د خالي قبر خولې ته

کښيناست او په لور يې د هغه قبر ژي ورو ورو وتراشلې ، بيا ورته ځير

شو، لکه چې اندازه کاوه يې ، ما له بابا نه ددې قبر په هکله پوښتنه

وکړه :

- بابا دا قبر د چا دی ؟

بابا پرته له دې چې را ته وگوري ، ځواب را کړ ، البته لهجه يې نرمه وه :

- زما دی .

- ستا ! ؟

زما له خولې « ستا » ټکي ناڅاپي ووت خو سمدستي مې پسې بل

سوال وکړ :

دا غلور پټ قبرونه د چا دي ؟

د بابا لوس هم سترگې ښکته وې ، په هم هغه لهجه اما ولاړ ولاړ غږ يې

را ته وويل :

- زما د پلار ، زما د نيکه ، زما د مور ، زما د ورور .

او چې څرنگه بابا دا ځواب سر ته ورساوه نومخ يې را واپاوه او په

غصه يې را ته وويل :

- ته دلته څه کوي ؟ څه په خپله مخه .

زهٔ بابا ته په قهر شوم ، خو څه مې ورته ونه ويل او ومې پټيبله چې
 زياتي به دلته نه راځم ، او په ريښتيا هم دادی نن پنځمه وه ، چې زهٔ
 د هديرې په لور نه وم راغلی ، خو نن چې له كوره راووتم نو د هديرې
 خوا ته مې ځكه ځوڼه وليده . زړه مې وغوښتل ، له حاله ځان خبر كړم ،
 همدغه نجسس بيا د هديرې په لور وروستم ، او له چا مې پوښتنه وكړه ،
 چې كيسه څه ده ؟ ځواب راكړل شو چې په لرې كوڅو كښې يو بابا و
 هغه مړ شوی ، دلته يې ښخوي ، زه لږ وړ مخته شوم او تر قبره مې ځان
 وړ ورساوه ، لايې پر مړه خاورې نه وې اچولې ، د وروستي ديدن له
 پاره يې مخ وړ لوڅ كړ . ما هم د مړه مخ وليد ، خو سخت خواشيني
 شوم ، ځكه چې دا بابا خو هغه بابا و چې دلته به ما ليد ، خوا مې پرې
 بده شوه او لږ ويره هم را ولويده ، ترې را په شا شوم او چې د كور په
 لور را روانيدم نو پښه مې په يوې خښتې ولگيده چې لاندې مې وكتل
 نو د بابا جوړ كړی ديوال د جنازې له پاره ړنك شوی و او زما پښه د
 همدغه ديوال په يوې خښتې لگيدلې وه ، د ديوال خښتې نا منظمه
 پرتې وې ، تش قبر پټيدونكی و خو د څلورو ټټورو ديوالونو په منع
 كښې غولی ككړ و ، او يو ځن شمير خلك هم هلته ولاړ وو .

مارچ - ۱۲ / ۱۹۹۱

ګلشنکوف

د شاورمه چرګې نن بيا هګۍ اچولې وه. شاورم نن هم د تل غوندې هګۍ وار له واره را واخيسته او د کور دالان ته ورغی. د لرگو وړه ټوکړۍ يې، چې په چټ پورې غږېده. را پټکته کړه. نوې هګۍ يې په نورو هګيو کېنې کېښېدو او د نور کله په شان يې يو ځل بيا ټولې هګۍ وشميرلې، خو لږ څه فکر يووړ او بيا يې ورو ورو يوه يوه هګۍ بيرته په غاۍ کېښوده.

شاورم لا شل هګۍ باقی و. که ده شل نورې هګۍ ټولې کړې وای نو لا لا به يې ده ته له وعدې سره سم کلاشنکوف ورکاوه. دده لا لا درې مياشتې دمخه ده ته دوه چرګې اخيستي وې او ورته ويلي يې وو چې په دې شرط به ده ته دده د خوښې کلاشنکوف ورکوي چې دی شپيته هګۍ ټولې کړي.

له يو څه فکر وروسته شاورم موسکۍ شو، ژر ژر يې ټوکړۍ

پورته کړه او په چت پورې يې په را خړېدونکي پړي پورې وڅړوله ، او خپله په منډه مور ته ورغی ، له نوې هڅې او له مجموعي شمېره يې خبره کړه او بیرته له کوره ووت .

شاومد ډیر خوشحاله ښکارېده ، ځکه چې د هغه زړه اوس منلې وه چې کلاشنکوف به اوس ډیر ژر پیدا کړي . ده به په ذهن کې په دغه کلاشنکوف کله روسان وژل او کله به يې بیا د ذهن په پردو کې لیدل چې دده په اوبه پروت کلاشنکوف د کلا ټول ماشومان زهیر کړي او د هر یوه ورته خوله اوبه شي .

ده اوس هم همدا فکر کاوه ، خو دده د خیالونو پرده له کلا بهر د خلکو په خبرو پړې شوه . د هغو خلکو غږ راته . شاومد ځامونه ورنچټک کړل او بهر ورغی ، هلته دغه دم د مجاهدو یو ګروپ راغلی و . هغوی له روغې وروسته اوس پیتاوي ته ناست وو - شاومد له ټولو وړ تیر شو او بړه خوا له «سرور» سره د پښو په سر کېښاست .

دسرور کلاشنکوف دده تر ټولو ډیر خوښ وه شاومد دواړه لاسونه په زنگنه کېښودل او دوه سترګې يې ورته ونيولې .

د «سرور» کلاشنکوف لنډ او بې کنډاغه و . شاومد به تل له ځان سره ویل ، چې بس دغه وړ کلاشنکوف دده له پاره جوړ شوی ، ځکه چې نه ډیر دروند دی او نه هم لکه د نورو ډیر اوږد . سرور چې د شاومد دوه سترګې کلاشنکوف ته ولیدې نو ورته ویې ویل :

- کلاشنکوف . دې خوښ دی ؟

شاومد لږ وخنډل او بیا يې په ټیټ غږ ځواب ورکړ :

- هو !

د سرور په نسبتاً لوړ غږ پوښتنې د ټولو پام شاوېد ته کړی و، خو د شاوېد د واړه او ټيټ غږ ځواب ، خلك ډیر ژر په نورو خبرو کډل او له ده يې توجه واوښته .

شاوېد چې ولېدل خلك نور دده پلو ته نه غوري نو سرور ته يې وويل :

- دا وار چې مې لالا له ايرانه راشي نوما به اگی (هگی) پوره کړي يې ، بيا مې لالا ما ته کلاشنکوف راکړ .

سرور د خلکو خبرو ته غوږ و ، د شاوېد په خبرو سم پوه نه شو او څه يې ونه ويل ، خو شاوېد له لږ خاموشۍ وروسته سرور وپوښت :

- په ايران کېنې خلك هغه زر کړئ - کنه ؟

سرور بيا هم دده خبر ونه وريده ، خوداځل يې هو ورته وکړل او شاوېد بيا چورتونو سره پوپ . خو چې لږ ساعت وروسته مجاهد او کلاوال د مازديگر جمعې ته ور پورته شول ، نو ده هم له هغه ځايه د کور مخه وکړه .

شاوېد په لاره کېنې هم د شلو هگيو او واړه کلاشنکوف چورتونه وهل ، خو چې د چرغانو کډل ته ورسيد نو چرگو ته يې پام شو ، چرگې لا کډلې ته نه وې راغلې خو ده د هغوی اوږو او دانې ته وکتل او په بېړه بېړه يې د دالان په لور غامونه ور واخيستل ، او هلته يې له موره پټ د غنمو له کنډو يو موټی غنم را واخيستل .

پرون هم دده مړدې په دې سېک کړی و چې چرگوته غنم مټور- اچوه ، ځکه چې درملنونه سوځيدلي او د بازار غنم د اور په بيه دي ، خو شاوېد په دې فکر کېنې و چې شل هگی پکار دي .

او کټه چرته دا نه وي نو چرگي به هگي نه اچوي .

شاومد د غنمو له پتونې وروسته يو خه اوبه هم ورشړه را واخيستي او د چرغانو په کډلې کښې يې کښېښودې ، خپلې چرگي يې له ډيرانه پسې را واخيستي ، په کډوله يې نښستي او د کډلې وړېې پسې ټينگه کړ ، يو ساعت يې له بهره ورته وکتل او چې ښه خاطر جمع شو نو د دالان په لور وخوځيد .

شاومد د کړۍ ورځ منډو ستړې کړې و ، ماښام چې يې خرنګه مړې په خوله کړه نو وار له واره پريوت ، سهار بيا لمانځه مال را وېش شوی و او تر مخ لاس وپنځلو له مخه بيا کډلې ته ورغلی و او چرگي يې خوشې کړې وې .

پرون مازدېگر چې کوم مجاهد راغلي وو ، هغوی نن تر چاپو وروسته نور ولاړل او شاومد هم له ځل لاسپړه غواو مېرمن پټو ته واپستل ، شاومد دوی هم وروسته د مکتب له سويډو هره ورځ د نورو ماشومانو په څېر ، مېرمن پټو ته بېول او تر غرمې به بيا هلته وو ، خونن به يې لاپو ساعت هم نه وتير چې د ټانکونو غږ يې ولوريد . دوی په منډه منډه کلا ته راغلل ، خبر يې را ورساوه او بيا د کلا زلمي د شاومد له ځل لاسپړه يو ځای د غره په لور وخوځيدل .

شاومد د نور کله په شان وېرې سره اخيستی و ، د سپين ږيري پلارمن يې نيولې وه او منتظر و چې خه به کيږي .

قوه را نږدې شوه او لږ وروسته يې د کلا څلور سره خولوي محاصره کړې ، پياده عسکر کورونو ته را ننوتل او تلاشي شروع شوې .

شاومد د وېرې په حال کښې هم د يوه روسي عسکر کلاشنيکوف ته

پام شو ، دا کلاشنکوف هم د سرور د کلاشنکوف غونډې لټلې او سپک و
 - د شاومد زړه ته وروگرځيدل چې کاش همدغه يو دده وای ، ځکه
 چې دا کلاشنکوف د لالتر کلاشنکوف هم ښکلی ، نوی او پرمختلونکی
 و . عسکرو چې کوټه لټ پلټلې وه اوس دالان ته ورغلي وو ، دلته
 يې هم زاپه ولوستې کوي وکتل او چې هيڅ يې هم گوتو ته ورته رغلل نو
 يوه يې ضربه وچلوله .

شاومد يې اختياره چينې گړې خو پلار يې ژر په خوله لاس ور-
 کيښود. په شاومد هيڅ نه وو شوي ، کور کلا ته هم خيريت و . عسکر
 نور تللي وو ، خو هغه کلاشنکوف چې شاومد د لالا تر وال ښه گڼلې و ،
 دده د هگيو ټوکړی ښکته را غورځولې وه او هگي ټولې ټانې شوې

وې .

اپريل - ۱۹۹۰ ع

اولاد

لږ دمخه لا اسمان شين و ، ستوري بنكاريډل چې پريښي خو اوس
تورو وريځوپه شنه اسمان د ستورو يو مخ نيولی و او تياره نوره هم ډيره
شوې وه ، تيز باد لگيده مود باران څاڅکي يې ځای يې ځايه غورځول ،
ځليدونکې پريښنا به شاوخوا و ځلوله خو سم دستي به بيا تياره شوه او
د تالندې غورا به « ددی » لا پسې وويوله .

« ددی » پريشانه اوحيرانه وه چې آخر گل احمد لا تر اوسه ولي نه
دی راغلی ؟ گل احمد د « ددی » زوی و هغه به هره ورځ د ماښام لمونځ
کور ته را رساوه ، او چې د کور په تناره کښې به سکروني سپرلې نو د
هغه سترېو اندامونو به کم ته پناور وړې وه او سترگې به يې هم له
خوبه درنې شوې وې ، خو نن دادی شپه پخه شوه ، د « ددی » ډوډۍ
په سپرلو شوې او دده لا درک نه و .

« ددی » هيڅ نه پوهيده چې په کومه ولاړه شي او چا ته ودریزي ،

د گل احمد د کار روزگار ځای ځایګی نه و معلوم، کله به دلته ولاړ و ،
کله به هلته ، هغه به له هر چا سره ته او د چا بار به یې په شاو .
«ددی» حیرانه وه چې گل احمد به لوس چرته وی او دا یې چرته پسې
وغواړي .

په دې ښارګڼې کښې د «ددی» یوه لور لوسیده هغه هم له دې ډیره
لرې په خپل کور کښې ، «ددی» څو واره څادر ورواخیست ، چې د
هغې کور ته ورشي ، څو زړه یې زړه به شوه او بیرته به پر ځای ودریده ،
څو چې لږ ساعت تیر شو نو دې نور صبر ونه کړ ، خپل څادر یې وړ-
واخیست د گل احمد په لټې پسې یې پښې لوڅې کړې او له کوره ووته .

باران لوس څاڅکی څاڅکی نه وریده ، بلکه سمې ناوې یې بهولې ،
څو «ددی» هیڅ شي ته نه کتل ، خپله لار یې وهله او مختلفو
فکرونو پسې اخیستې وه ، دا یواځې روانه وه ، ګړندي ګامونه یې
اخیستل او په ټک ټک کښې به یې شاوخوا ته کتل چې گل احمد صحیح
کړي ، څو کوڅې او بازارونه لږک و و ، یو نیم سړی که به ښکاره شو هم
نو په منډه به و ، نه یې دې ته کتل او نه به یې هم بل چا ته پام و ،
اما «ددی» به هر لاروې ته په څیر څیر کتل او له لرې وړ پیدا شوې
هیله چې ګوندي گل احمد به وی له نژدې بیرته په یاسونو بدله شوه او له
څه صبره وروسته به یې بیا مزل شروع کړ .

«ددی» لوس د لور کور ته بیخي وړ لټه شوې وه ، د هغې د
کور وړ له ورابه ښکاریده څو «ددی» یو دم پښه ونیوله او له کوره
راغلي چټک ګامونه یې پښه نیولي کړل ، په فکر کښې شوه چې لورته
ورشي که نه ، دوه زړې وه یوه زړه یې ویل چې ورشي څو بل به یې

ويل چې هسې نه هغه وارخطا شي . هغې ته سودا ور ونه لويږي او هغه
په دې نيمه شپه ... خوييا به يې زړه ورته وويل چې همدغه يې وخت
دى ورشه د زړه بار به دې سپك شي اوچې خپل قريب په سخته كښې
پكار نه شي نوپه بڼه ساعت كښې خو هر څوك بڼه وي ، همدغه خيال يو
دوه گامه بيا پرې چټك كړل خو بلكل دوره مخته يې لكه چې بيا پلې
مړې شوې ، په ځاى ودرېده او بيا وړ وړ فكرونو پسې واخيستله ،
شپه نيمه وروسته لږ نورور مخته شوه او د وره له چولو يې د كور په
بې رڼا او تش غولي نظر واچاوه . دې هيڅ ونه ليدل ، او هيڅ يې ونه-
ورېدل ، يو ساعت يې زوى له زړه ووت او د لوړ په خيال كښې شوه ،
خو ژر ځان ساده ورته ښكاره شو ، او بيرته د زوى په فكر كښې شوه ،
د وره چوكاټ يې ټينك ونيو ، سر يې ښكته واچاوه او چې بڼه ساعت
فكر يوږه نو بيرته را ستنه شوه ، ژړا ورغله ، چينې يې كړې ، منلې
يې ووهلې خو بيا په ځاى ودرېده ، شا ته يې وكتل د لوړ كور يې يو
ځل بيا له لرې و څاره خو سر پرې وگرځيد او پر ځمكه را پرېوته .
او چې سترگې يې وغړولې نو سم دستي يې تر سهارنۍ دمخه لا گل-
احمد د خوركړه وليږه ، چې حال احوال معلوم كړې ځكه چې دې ډير
بدخوب ليدلى و .

چاچا رفو

د پېښور د زاړه سار په دروازه چې ننوځي نووارله واره كه خه هم
نسبتاً پلن سړك په مخه درځي خو چې دوه گامه تير شي نو نه پواځي
سړك تنك شي بلكه له تيارو او كز ليجونو هم ډك شي .

دواړو غاړو ته اكثراً درې او څلور منزله كورونه وي ، اوچون له ډيرو
ورځو شپو دا كورونه ولاړ دي او كار هم په كښې د لرگو شوي نو په
سړكښې د كمزوريوله امله سره غاړې وټي او دغه راز لاندې كوڅې يې
نورې هم تياره كړې وي . ډير ځايه خو سړي د اسمان له رنگه هم نه
څېړي .

په همدغو تنگو كوڅوكښې چې يو نيم ځای كورونو ته د لرگو
اړمونه لگېدلي او د كورونو ناوليو لوبو ته لښتي جوړ شوي نو د هغوی
په لور هم كم كړی او علاقتاً بوی او تحفن هم پكښې ډير وي . خو
ددې هر خه سره سره دلته ژوند ډير كړندلی او خلك ډير مصروفه وي .

چون نوې ودانۍ د همدې زاړه ښار شاوخوا شوي نو د ښار له يوې خنډې بلي خنډې ته د تګ لټه لار هم همدا ده ، ځکه نو دلته ګڼه ګڼه خورا ډيره وي .

همدلته ګام پر ګام دوکانونه دي او سود سودا هم ښه ده ، ځکه چې د لارې خوله ده ، که هر څوک لږه سودا هم اخلي نو له ځاځکو خو هسې هم دريا بونه جوړېږي ، خوله پټه خوله دوکانونو بايد د دوکاندارانو اوقات ترويج کړي ولې خو دوی خوشحاله دي ، هر چا ته يې خداي رسوي او بله لا دا چې دلته دوکانونه هم وړ وړ دي . که يوه قصايه ته ملا تړلې نو بل جامې ګنډې او څنگلوري يې د بقالۍ (پنسارۍ) ګټې ته ناست دي . مخامخ به يې نانډاي وينې او لږ ښکته پورته د ويډيو ګيمز دوکان او نور کسب گر چې پټه حلاله روزی پسې راوتلي دي .

پټه همدغو کوڅو کښې چاچا رفو نايي هم دوکان نيولی او دا ډير کلونه يې وشول چې ښه ګلران يې کيږي . هره ورځ يې دوکان له خلکو ډک وي ، بالخصوص چې د جمعې لمړ را وځيږي او دده پټه زاړه ټاپپ کښې د قرآن مجيد آيتونه او وروسته نعتونه هم ختم شي نو د خلکو وار مدار پرې بيا نه وي .

دی خو واره تشنابګي (غسل خانې) هم لري او دغه راز له نايي-توب سره د حمامي پټه تړګه هم فعال دی . نوم خو يې اصلاً رفيع الله دی ليکن د محلي خلکو له هغو ورځو لا پټه چا چارفو مشهور کړی چې اوسني زلمي لا پرې خبر هم نه دي . چاچا رفو به پنځوس کاله سړې تودې ليدلي وي . خو د سر وينسته يې د غوږو له سره پرته نور ډير نور دي . خپله هم د ځوان زړه مځاوند دی . پټه تندي به يې کونځي پټه اله-

اسانه ونه گورئ . ژبه يې تر بياتي تيره ده او بياتي يې تر ژبې ، شايد همدغه علت دی چې تر نورو ښه خوري او ښه گټي .

هرسهار دوه اخباره دده د دوکان ته اخباروالا راوړي ، او وروسته له دې چې زلمي يې عکسونه وگوزي او ساعت هم د لسو بجو پټ شاوخوا شي نو متقاعد (ريتايرډ) مامورين دده د دوکان ته مخه کړي اوپټ اخبار کښې ډيرکم ټکي يې له لوستلو ورته پريزدي . له همدغومامورينو (سرکاری ملازمينو) سره چاچا رفو بهفونو او پان نه قضا کوي او پټ همدغه وخت کښې چې چای والا د شينلو چای هم ورته را ورسوي نو دچاچارفو وريشې يو څه پټ غرورپورته شي او پټ داسې حال کښې چې يو نيم سر يا ډيره جوړوي ، خپلې خبرې نورې هم په زوټه کړي . دی عموماً پټ سياسي موضوعاتو غږيزي خپله هم له يوه سياسي گوند سره تړلې دی ليکن د بهفونو پټ وخت کښې چاچا رفو د ترازو تلې ته گوري ، که يې د خپل گوند مخالف وليد نو پټ مړه خوله او لري اشارو د خپل گوند صفت ورته کوي اما پټ داسې طرز او طريقوچې نه يې سيخ سوځولی وي او نه هم کباب .

د چاچا رفو دوکان غرمه مهال اکثراً تش وي خو چې څونکه لمر تر نيمايي اسمانه هم ور ښکته شي او خلکو هم له غرمني خوږه سترگې رڼې کړې وي نو دده د دوکان ته بيا د خلکو مخه شي . دغه وخت چاچا د سندروکسيپتونه ښه پټ زوره غږوی او کوم زلمی چې تش د ويښتو زمخوللو له پاره ورته راغلی وي ، هغوی د چاچا صفت کوي او ددغو ستاينو پټ برکت چاچاد سندرو غږ نور هم پټ زوټه کړي او دغه راز پټ هغو تنکو ، تاريکو کوڅو کښې شور او زوږهم يو پټ څوکړي .

د انتخاباتو شپې ورځې چې راتلې نو چاچا رفو د سندرو کسیتونه په یو خوا کړي وو او د هغو په ځای یې د خپل ګوند د مشرانو ویناوې ایښې وې . په دغو ورځو کېنې دده په دوکان سیاسي بحثونه تر حد اوبښتي وو او د متقاعدو مامورینو زړه هم په آله اسانه له دې ځایه نه ته خو دا ټولې میلې او کیسې د انتخاباتو له ختمیدو سره یو ځای ختمې شوې . که څه هم چاچا رفو تر یوې میاشتې پورې خفه و او بریتونه یې غوړدلي وو . شپه ورځ یې څرخې و چې دا انتخابات ناروا شوي او ... خو پوره یوه میاشت وروسته سړی نور غلی شو او بیرته یې ژوندلکه د پخوا عادي شو ، البته د حکومت غیبتونه یې په خپلوسياسي بحثونو کېنې جاري و ساتل او په غیر مستقیم ډول به یې په غیر سیاسي بحثونو او خبرو کېنې هم حکومت ته چوڼۍ ور لګولې او دخپلې ځوانۍ ورځې شپې به یې له لوسني وخت سره په مقایسې دا ښودل غوښتل چې نرخونه څومره پورته شوي او د غریبو کور څومره مخ په خرابیدو دی .

عجیبه دا وه چې هغو زلمو هم له چاچا رفو سره دا هر څه په سرو سترګو منل چې د همدې حکومت له پاره یې شپه ورځ یوه کړې وه او په انتخاباتو کېنې یې سروته مات کړي وو .

چې میاشت واوښته او د چاچا رفو بحثونه نه یوازې ټولو ته خوندور بلکې د منلو وړ شول نو چاچا رفو دا غاړه هم پرېښوده او نور یې په اخباري لیکونو د خپل فهم مطابق تبصرې شروع کړې ، دده تبصرې به عموماً د رولن حکومت د ختمیدو او د نویو انتخاباتو د کیدنې له پېشګرۍ نه وې . د بهرنیو ملګرو د مرستو معمولي خنډ ده ته د

حکومت د ختمیدنې اشاره ښکارېده او په هیواد کېنې به که څوک چیرته چا وولته نو چاچارفو به د دوهم نړیوال جنګ نه مخته د شویو پیښو ذکر شروع کړ او وروسته به یې وویل چې دا هم همداسې پیښې دي او نور زموږ خیر نشته. نوی حکومت پکار دی اوځلک له عذابو خلاصول پکار دي .

او چې ورځې شپې واوښتې نو په ریښتیا حکومت ړنګ شو او د نویو انتخابونو وینا وشوه . د چاچارفو پېشگويي په سلو کېنې سل سمه را ووته او چا خپله خوښې نوره پټه ونه ساتلی شوه . په داسې حال کې چې له پانه سره خوله به یې په تازه پان لاپسې سره کړه ، ویه موسید او د پان په ورو ورو ژوولو سره به یې وویل چې آخر خانداني سیاست داتان یو .

د نویو انتخابونو ورځې لړۍ نه وې . په څو ورځو او څو ویناوو کېنې بیا وخت را رسیدلی و ، په هغه ورځ چاچارفو دوکان ته قلف (تاله) وړ اچولی و او په خپل سر یې تر پخوا یوه لپه تیل نور هم زیات تپلي وو ، او د زیر کمیس سپین پرتوک جامې یې هم اغوستې وې، دا جامې به ده عموماً د خوښیو او ښادیو په ورځو کېنې اغوستې ، او نور کله به یې غلې کړې وې .

نن د هر گوند له خوا موټر نیول شوي وو او دا موټر هرې خواته کړی وړځ ښکته پورته په څفاسته رولن وو . چاچارفو تر ټولو له مخه په یوه موټر کېنې ځای وکړ او بړه خوا کېښاست .

پولنک سټیشن ته په رسیدو چاچارفو د زنده باد او مرده باد چیغې سورې جوړې کړې او له ډیره جوشه تګ سور سره واوښت ، څنګ ته ولاړ

پولیس ور مخته شول، چاچا یې له مترو ونيو او په داسې حال کښې چې
 چاچا رفو شور جوړ کړی و، موټر ته یې وځيولوه، ځکه چې ده د
 قوانینو پر خلاف دلته شعارونه ورکول. انتخابات سر ته ورسیدل. د
 چاچا رفو گوندلېری وموند او له انتخاباتو وروسته چې کله اخبارونو د
 شویو پیښو کیسې او رپوټونه خپرول نو د چاچا رفو خبر هم خپور شو.
 اخبارونو لیکلی وو: د زارۀ ښار په حوزه کښې پولیسو وروسته له
 دیرو هڅو یو تن مشتمل کارکن ونيو، د پولیسو ویاند خبر ورکړی
 چې هغه اشتعال انگیزه تقریرونه کول او ددې خطر یې پیدا کاوه چې
 هلته جنګ جوړ شي. ملزم له پولیسو سره دی او له لومړنیو تحقیقاتو نه
 وروسته به مقدمه عدالت ته پیش شي.

اولوس چې د چاچا رفو دوکان بند دی، هغه زړې او تاریکې کوڅې لا
 هم هغسې په غټه غوښه کښې دي، خو دده له دوکانه چې به مازدیګر
 مهال کومې سندرې اوریدل کیدې، هغه اوس نه اوریدل کیږي او خلکو هم
 بل دوکان ته مخه کړې ده.

تش دهلير

د موټر په شيشو خوله ددوی له خولې نه د راوتونکې ساه له امله پيدا شوې وه . باران لا تر اوسه ميده ميده وريده . د ماښام اووه بجې کيدونکې وې او په لوی پاڅه سرک پرته له يو نيمه موټره چې صرف دوه بل څراغونه به يې ښکاريډل، نور هيڅ شی نه معلومیده . خو ددوی په واره موټر کښې يو کوچنی څراغ روښانه و. د هغه زيرې رڼا ته دوی يو بل سره ليدلای شول .

ډير ساعت وشو چې دوی پټه خوله ناست وو ، څه يې نه ويل . په تنديو يې گونځې ښکاريډې خو دا د عمر اثر نه و، دواړه به ايله تر ديرشو اوسنتي وو . خو اوسنيو څرپيدليو مخونو يې عمر تر دې څو کاله زيات ښکاراوه . دوی دواړو په ظاهره سرک ته کتل خو داسې ښکاريډل لکه چې چا محبوره کړي وي ، او يا شايد بله لار پرې دريدلې وي ، او پرته له دې چې مخته وموري، دوی نور څه کولای هم نه شول . لار لا

ډيره اوږده په مخ كېنې پرته وه .

- باران ودریده !

د موټر چلوونکي شايد د سکوت ماتونې او پام غلطونې په غرض همدا دوه ټکي ويلي وو، خو ملگري يې هيڅ ونه ويل او اوس يې هم لا هم هغسې مخ ته کتل او داسې ښکارېده لکه چې يې نه وي اورېدلي او يا نه يې غوښتل چې څه واورې يا ووايي .

ده حتی د هغه سوال کوونکي او پېدلي مخ ته هم ونه کتل او لږ وروسته يې يوه سره ساه وايستله او پرته له دې چې د هغه دخبرې په هکله څه ووايي يا څه اشاره ورته وکړي ، نور څه يې وويل، داسې څه چې په اورېدو يې ملگري هم ساړه اسويلي وايستل او هيڅ يې پکېنې ونه ويل - ما هم دلته ليدلی و، په رومبي ځل ، واقعا که نن سبا فرشتې ولې نو يو پکېنې ډی و- خو - ژوند ؟!

- عجيبه ده، له دومره خوارۍ سره دومره مينه دومره زړه

- حتی تر وروستي ساعته يې لا هيڅوک نه وو هير ، د هر چا پوښتنه او ... خو خدای پاک ښه پوهېږي .

د موټر چلوونکي په همدې خبرې يو ځل بيا خاموشي شوه. دواړه ملگري په سوچونو کېنې ډوب شول او يو وار بيا يې لکه د پخوا هم هغې لار ته سترگې نيولې چې د يو ساعت مزل يې پرې کړی و او لا مخته روان وو. دوی دواړه داسې ايسيدل ته و او يو له بله مرور دي خو ددوی واړه موټر په خفاسته مزل کاوه.

په همدې سکوت کېنې دا دی اوس د ښار څنډو ته را رسيدل . په سړک يو څه گنه گونه را پيدا شوه او ددوی دموتړ هم گامونه پښه نيولي

شول .

چلونکي يوځل بيا ملگري ته مخ وړاوه او ويې ويل :

له ما خو يې صرف زر روپۍ غوښتې وې خو زه لا څه خبر وم ... ؟

ملگري يې پرته له دې چې ورته وگوري وويل :

له ما خو يې تر دې هم لږې غوښتې ، ژوند يې خراب و . له کارو باره هم لويديلی و ، هيچا هم مرسته نه ورسره کوله . خو افسوس اوس څه کيږي او څه وکړو هيڅ .

د موټر چلونکي چې دغه دم مخامخ لارته کتل ، د ملگري په خبرو سر وښوراوه او ملگري يې د ښي لاس موټر په بل رغوي وواهه او يو سوړ اسويلی يې وايست . چلونکي چې لار ته کتل او لږ حيرت وړی ښکارېده ويې ويل :

په ژوند هيڅ اعتبار نه شته . ته وگوره څو ساعته پخوا دی لا له راتلونکي انجامة نه و خبر . څومره ارمانونه به يې وو ؟ هر څه خاورې شول . پنځوس کاله لکه د يوې څپې هسې تير شول ، خوښۍ ، غم ، درد هر څه تر خاورو لاندې شول . جايداد ، عزت - اوه ! دده خوار جايداد چيرته و . تر ژوند په مرک ښه شو دوه لويشتي خاوره يې ومونده .

دوی يو ځل بيا غلي شول او تر هغو غلي وو چې تر څو کور ته را - ورسيدل ، موټر يې په گاراج کښې ودراره او دواړه د کور په لوی وره ور ننوتل . دواړه ستړي او ستومانه ښکاريدل . په دهليز کښې د پاڅه عمر ، برک زيری ، کړوپ بابا ورتنه ولاړ و - هغه ښی لاس پورته کړ او سلام يې وچاوه . خو دوی يې له څه ځوابه پر مخ ولاړل ، بابا له شا ورغږ کړ :

- تر اوسه درته پټه تمه وم . صاحب ! زوی مې ناجوړه دی . د یوې

میاه انت تنخوا پیشکي غواړم . یواځې د یوې ...

بابا نور چپ شو . لاسونه یې سره وموښل او غلي غلي یې دوی ته

کتل . دوی بابا ته دریدلي وو خو چې بابا خبرې پس کړې نو یوه یې

صرف ، اوه وکړل او ځنې تیر شو او بل یې وروسته له دې چې بابا ته
څیر ځیه ر وکتل ورته وویل :

- یوه و رخ - دوه ورځې - شرم پټه کار دی . تر کله به غذایي کوی . زه

خو نه پو هیڅم چې له ځانه مو څه جوړ کړي ؟

او نور د دی هم تیر شو ، خو بابا له شا تر ډیرو ورته کتل ، شاید زړه ته

څه ور تیر یډل خو د سر له بنورولو پرته یې هیڅ ونه کړل او خپله لار

یې ونیوله .

دهلیز تش پاته شو او پټه تش دهلیز کښې د کړکۍ پردې لا باد

بنورولې ..

د دسمبر ۲۷ - ۱۹۹۰

پېښور

لنډې ليمې

زموږ د کور مزدوره شهناز نوميزي ، دا يوه غلې ، پټې خولې او ساده جينکۍ ده . دا ته نهو کلونو په عمر به وي . که څه هم موږ د دې له مور نه د کار غوښتنه کړې وه خو هغې دا ورسره راوسته او ويې ويل چې دا ډيره تکړه ده . د کور ټول کار دا کوي او علاوتاً هغې خپله د مجبوري هم وړاندې کړه چې دا خپله په دوو درو کورونو کې کار کوي . موږ د شهناز د مور خبر ومنله ځکه چې زموږ د کور کار لږ و او د شهناز وس به پرې پر شوی و . او دا دی له هغې ورځې راهېسته دا له مونږ سره کار کوي ، او په رښتيا هم ښه کار کوي ، او هرکار په ډيره پاکۍ او چټکۍ سرته رسوي . چې کله يې کار نه وي نو غلې په يوه کوچ کې کېښې ناسته وي او په خپلو فکرونو کېږي ډوبه وي . عموماً د

پښو په سر ناسته وي . په ځمکه کښې باسي او پرته له دې چې په چا کار يا غرض ولري په خپله دنيا کښې ورکه وي .

د رومېنۍ مياشت تر پايه ما د دې له « ښه » او « نه » نه پرته چې د پوښتنو په ځواب کښې به يې چاته وکړل ، نور څه وانه وريدل . خو د هغې مياشت په پای کښې يوه ورځ دا راغله او په ډير عجزي راته وويل :
- سهار به تنخواه راكړې چې لالا ته يې ورکړم .

د دې دا معصومه لهجه په ما ډيره ښه ولگيده ، مينه مې پرې راغله ، ورته مسك شوم او دا وعده مې ورسره وكړه چې سبا ته به تنخواه ورکړم . دا هم په دې خبره خوشحاله شوه ، ويې خندل او تقريباً په ټوپونو د خپلو کارونو په لور رهي شوه .

سهار تر نور كله له دې وخته راغله او تر هرڅه له مخه بيا زما مخته ودريده او پروڼۍ وعده يې را په زړه كړه . ما له وعدې سره سم روپۍ ورکړې او دا لكه د پروڼ يوځل بيا په تقريباً ټوپونو د باندې ووته ، او پنځه دقيقې وروسته بيرته راغله . د دې ټوله خبره خندا خندا وه . زړه يې لكه چې خبرو ته كېده ځكه چې وار دواړه يې په داسې حال كښې چې سر يې ښوراوه او ته وا له خپلو خبرو يې خوند اخيست راته وويل :
- لالا ته مې ورکړې .

لالا ته د روپيو ورکړه دې ته تر هرڅه مهم او ښه کار معلومېده . په هغه ورځ دې كړۍ ورځ په يوه نه يوه ډول همدا پيښه تکراروله او هر وار يې تر تيرځل هم لا ډير خوند ترې اخيست . د نورو ورځو پر خلاف يې خبرې هم ډيرې كولې او له گوشه گوشه كېدنې يې هم ډډه كوله . او چې په سبا او بله ورځ يې هم حالت همداسې راته ښکاره شو نو دا دې په خبرو هم راغله او له پورې ځنلې ته ناستې يې هم ، لاس واخيست .

دوه درې ورځې وروسته له شهناز سره مور راغله . هغه ډیره غصه او
قهر وړې وه ، او په داسې حال کې چې دې ته یې خپېږې نیولې وې ،
دایې ماته راوسته او په غریو نیولې غږ یې راته وویل :

- زه کونډه یم . درې لونه یوه نږور او هم ځوانیموګ زوی لرم چې خدای
دې سټي وتي کړي . پوهېږي دی . په شرمونو یې شرمولې یم . نورڅه
یې په کور کې پرېښودل اوس یې د خور دې دوو روپیو ته بسترګې
دې او دا میراثه یې هم هغه ته ورکوي .

د شهناز مور شهناز ته یوه بله خپېږه ورکړه او د ښې لاس په مټه
یې له سترګو را لویدلې اوبڼکه پاکه کړه . زه ډیر وځوړیدم او هغې ته
مې په حیرت وویل :

- ترورې ! موږ په دې نه ووڅېر او دې هم داسې نه ووویلې .

هغې شهناز ته بړک بړک وکتل او په داسې حال کې چې لنډې لیمې یې
وچولې او په ګونګه ژبه یې دا پوهولم چې بیا داسې ونه کړم ، له کوره
ووته او شهناز یې پرېښوده .

زه شهناز ته په قهرشوم او پوښتنه مې ترې وکړه :

- ورور ته دې ولې روپۍ ورکولې ؟

هغه چپ وه خو لږه شیبه پس یې خپله موږې څیره لږ څه ورینه کړه او
په ویاړ یې وویل :

- هغه زما لالا دی .

ماته چې ډیره غصه هم راغلې وه د دې ویاړمنې لهجې ته خندا راغله او
زړه مې و چې دې ته څه نصیحت وکړم خو دې بیا وویل :

- هغه زما لالا دی . د نورو نه دی . صرف زه یې خور یم . مور مې
یوه انه نه ورکوي او خویندې هم او وریندار مې ...

ما نورو خبرو ته پريښوده او په نرمه مې ورته وويل :

- گوره لورې ! هغه پوډري دی . هغه ...

شهناز په خوله کښې را ولويده او ژر ژر يې وويل :

- هغه زما لالا دی . هغه زما ...

شهناز نور څه ونه ويل او شايد د اوريدو توان يې هم نه و . له ما ولاړه او د کور په يوه کونج کښې يې ځان د لوبو په مينځلو بوخت کړ . ما هم نورڅه ورته ونه ويل . په خپل حال مې پريښوده او ترې رهي شوم . له دې پيسې را وروسته شهناز يوځل بيا غلې او خاموشه شوه . يوځل بيا لکه پخوا د کور په کوچونو کښې کښيناسته او بيا يې سوالونه په هرو نه ځوابول شروع کړل . هغه د څو ورځو خبرې او له خلکو سره ناستې يې هيرې کړې . اوس چې به يې کار نه و نو يواځې به ناسته وه . څونکه چې زموږ د کور کار ډير نه و نو دې ته د داسې ناستو او خپلو فکرونو وخت ډير و .

يوه ورځ د شهناز مور بيا راغله او دا اجازه يې وغوښته چې وروسته له ماسپښينه دې شهناز د حاجي صاحب دوی په کور کښې هم کار کوي ځکه چې زموږ کار لږ دی، دا يې تر ماسپښينه خلاصولای شي، او که چيرته زموږ کار ډير شو نو بيا دا هم له شهناز سره مرستې ته راځي . ما ورسره ومنله او سر له هغې ورځې شهناز وروسته له دولسو بجو خپل نوي کار ته روانه شوه .

د خپل نوي کار له امله شهناز ته اوس د بې کاره ناستې او سرچونو وخت پاته نه شو . که څه هم دې اوس چرتو نه نه وهل خو خبرې يې هم نه کولې . د نوي کار او نوي ځای په هکله تر ډيرو ورځو پورې شهناز هيڅ ونه ويل خو يوه ورځ پرته له دې چې څوک يې وپوښتي، دې له

خود و وويل :

- هلته - په دغه کور کښې يو هلک دی . بالکل زما لالا ...

شهنواز نور څه ونه ويل چې شوه . لکه چې پښيمان شوه او په عين حال کښې يې زړه و غوښتل چې څوک يې وهم نه پوښتي ، ځکه چې يوې ځنلې ته شوه ، خو زه ورپسې ورغلم او ومې پوښتله :

- ولې څه شوي ؟

دا اول چې شوه او بيا يې ژر ژر وويل :

- هيڅ هيڅ - بس - بس .

- حنيف خو نه يادوي ؟ هغه ژېړ رنگی ، وچکی هلک ، هغه سترگی يې چې تنگې او داسې نرۍ غوندې دي .

شهنواز د مثبت ځواب له پاره سر وښور او په خپله يې هيڅ هم ونه ويل . خو ما بيا وپوښتله :

- هغه دې له لالا سره جوړ دی ؟

دې « نه » وويل او زه پرې پوه شوم چې دا نور څه ويل نه غواړي بڼه ما هم په خپل حال پريښوده ، دغو څو جملو شهنواز بيا په خبرو راوسته او له دې وروسته دې يوځل بيا له گوشه نشينۍ لاس واخيست . يوه ورځ دې يې له څه مقدمې وويل :

- هغه خو هم زما د لالا غوندې دی . خو دی ژاړي ، ځان گروي او زما لالا داسې نه کوي هغه خو صرف دوه روپۍ غواړي ، خو زما مور يې نه ورکوي .

دا غلې شوه په معصومه خبره يې د غم اثار را څرگند شول او لږه شيبه پس يې بيا وويل :

- زما لالا زموږ په کور کښې په هيچا هم نه دی گران او دا هلک په مور ډير گران دی . خو دې هم په يوې کوچنۍ کښې بندي کړی .

شهناز نور څه ونه ويل . په هغه ورځ تر نور کله ژر له کاره فارغه
 شوه او وختي د حنيف دوی کورته لاړه - بلکه اوس خو به تل دي دلته
 کار ژر خلاصوه او په دې هڅه کښې به وه چې د حنيف دوی په کور
 کښې تر ډيرو پاته شي . دې به اوس تل د حنيف په هکله خبرې کولې
 او په دې ډيره خوشحاله ښکارېده چې د لالا غونډې يې څوک ميندلی
 دی . دې ته د حنيف له ليدو وروسته د لالا جرم نيم په نيمه ښکارېده
 او دا سوالونه يې کول چې د دې مور د دې لالا ته ولې قهر کوي . ما
 خو ځلې دا هڅه وکړه چې شهناز په دې پوه کړم چې مور يې څومره نه ده
 خو دې ته لالا حق ښکارېده او ويل به يې چې هغه زما لالا دی . دې
 ته دا خپلوي تر هرڅه غوره او ښه ښکارېده . له همدغه ټکي پرته ، ما
 د شهناز له خبرو ، د هغې په لالا کښې کوم بل داسې کمال نه و ميندلی
 چې په دې گران شي . د دې لالا شايد دې ته هغه يواځيني انسان و
 چې د هغه په هکله يې يو ټکی هم نشوای اوريدلای . ما هم د دې له
 پاره چې د شهنازې زړه بد نه شي نور د دې د لالا په هکله خبرې نه
 ورسره کولې . بلکه اوس خو د دې لالا ما بيخي هير کړی و ، مگر کله
 چې خو مياشتې وروسته زمور په کوڅه کښې حنيف ومې ، نو ماته د
 دې لالا را په زړه شو او وروسته له ډيره وخته مې له شهناز نه د لالا
 پوښتنه وکړه چې هغه څرنگه دی . شهناز غاښونه وچپچل ، چپ شوه او
 لږ وروسته يې په جگ زړه ځواب راکړ :
 - نه ښه خبره .

شهناز غصه ښکارېده په هغه ورځ يې کار ژر ژر وکړ او ولاړه زړه
 ډير حيرانه وم چې شهناز څنگه د لالا په برخه کښې دومره بې تفاوته
 ښکاره شوه او په تې زړه يې ځواب راکړ . په سبا ما شهناز بيا وپوښتله

او دا هغه مې وکړه چې دې ته هغه وينا ور په زړه کړم چې هغه خو د
دې لالا دی . دې په بړندو سترگو او پریکنده لهجه راته وویل :

- وریندار مې د پلار کورته ترې لاره ، او ده زما د مور هغه د سرو
گوتی پټه کړه چې مور مې ماته ساتلې وه .

د شهناز غوږیو نیولی شو ، د خپل ښي لاس نوکان یې په غاښونو
وچپچل او ما یوځل بیا وپوښتله :

- لالا دې اوس چیرته دی ؟

- خدای خبر ؟ چیرته وړک دی . کورته نه راځي . هغه - پوږي .

شهناز نوره چپ شوه ، پاس یې وکتل لکه چې د مور هغه د سرو گوتی

یې په زړه وریږده چې د دې له پاره وه - خو دې په خوله هیڅ ونه ویل .

اولې وروسته چې په کار لگیاوه نو ما یې لیمې لنډې ولیدې .

۲۲ / ۱ / ۹۱

ظهور مه لار

شاوخوا ټول مایټونه دي . د تېښتې لار بس هم دغه یوه ده ، هغه د سیند لار . د سیندخې به موبه تمه وي . که تېښتې نو په هغو ورځې ، خوزه گورم چې کوم تن به لا پیدا شي . تر خپوله مخه به مو ټټور په سرو مرمیو غلپیل وي خو دا واورئ ! شرافت به مو همدا وي چې وجنګیزئ ، تر ورستیو سلګیو ، تر هغه چې تابوت پیدا کړئ اومور پلارمو وروستی دېلن و کولای شي ، تاسو ته یو ځل بیا اخطار در کوم چې د تېښتې تش اقدام هم بې له مرګه تاسې نه پریږدي ، ځی خپلو سنگرونو ته او دا وا وړئ چې همدغه ډبرین سنگرونه موزیاتي کور هم دی او ژوند هم

ډگرمن نور څه ونه ویل ، خپلې خبرې یې ختمې کړې او نوي را- وستل شوي عسکر سنګر ته رهي شول . فرهاد هم زنګیدلی سر ورو ورو د ورکړل شوي سنګر په لور وخوځید . دده سنګر په طبیعي توګه له

ډيرو جوړ شوى و ، همدغه ځاى ددې لوړې تپې وروستى سرو . له دې ځايه نور مخ په تېټه فرهاد دغره لمنې هم ليدلاى شوې . دده ته دا لار ډيره اسانه ښكارېده . كه يې غوښتلای نو په يوه ساه به د غره تر لمنو كوز شوى و خو د ډگرمڼ خبرو به يې په غوږونو كې انگازه وكړه چې دلته ټول ماينونه ښخ دي ، كه څه هم تر هغه ساعته چې تيره مياشت دلته يو عسكري دغو ماينونو نه والوتى ، دده د ډگرمڼ خبرې نه منلې او د هغه خبرې يې يواځې د ويروني له پاره گڼلې خو د عسكرو له مرغه وروسته چې به يې هر كله ددې لارې په هكله چورت ووايه نو هغه صحنه به ور په زړه شوه او نور به يې ددې لارې په هكله چورت پريښود .

د فرهاد دادى يوه نيمه مياشت كېده چې عسكري ته يې نيولى او دلته يې راولوستى و . ده لا له رومۍ ورځې د تينبتي لار پسې غوښته او په دې هڅه كښې و چې څنگه به له دې ځايه ځان وباسي . په څو واړې يې و غوښتل چې كوم بل عسكرو سره مل كړي خو دې ويري چې هسې نه ډگرمڼ پرې خبر شي ، دده دا غوښتنه تل په ځاى پريښوده .

فرهاد د تينبتي درې نورې لارې هم سنجولې وې ، يوه داچې په جنك كښې تسليم شي خو داسې هم ډير مشكلات وو . دده ته د تينبتي بله لار او د اميد يواځينۍ رڼا له پاسه هغو اوبو ته ځان غورځول وو چې ډگرمڼ به تل يادولې او د خونخوارو خپو له ذكر سره به يې په دوى كښې ويره پيدا كوله . فرهاد خپله هم له اوبو ويره لرله . لا په كمكيني كښې دى له اوبو ډار شوى و ، دده چې به كله هم له دې لارې د تينبتي لار سنجوله ، نو د كمكيني هغه ورځې به ور په زړه شوې چې د ښار په

واړه نارګي کښې به په ناوليو اوبو کښې له همخوليو سره لمبيده او اکثر به خدای له ډويدلو ژغوره ، او بيا به همخوليو تر ډيرو ورځو پسې خنډل چې دی له اوبو ډاړيزي . دده ته په ريښتيا له اوبو ويره ورپيدا شوې وه ، که به يې هرځای اوبه وليدې نو زړه به يې هسې لږ ودرېده ، او دلته خو دا اوبه هسې هم له غرو راغلي مستي او تيزي اوبه وې ، چې د ډگرمڼ په قول يې خونخوارې خپې هم لرلې او که تر هغه ځايه رسيدلای هم ، نو په مرميوله غلبيل شوي ټټر سره به ور- رسیده .

فرهاد ته څلورمه لار ، د غونډۍ له هغه کوچني ټوپ وهل وو چې لاندې يې تيرې پرېنې وې ، ده څو ځله له ځان سره همدغه لار مطرح کړه او ډير يې غوښتل چې له همدې ځايه ټوپ کړي خو هغو تيرو او بريښيدونکيو پرېنو هر وار مايوسه کړ ، اما ددې هر څه په سر فرهاد تېښته غوښته . دده ته به هغه صحنې ورپه زړه کيدې چې دده ورور د ښار په روغتون کښې ساه ورکوله او ډير خپلوان يې تش د دې له پاره چې دی په عسکري کښې لگيدلی ، حتی پوښتنې ته هم نه ورتلل او د هغه د جنازې په ورځ هم د ګوتو په شمير خلک ورسره وو چې په هغو کښې هم د ډيرو له رنگه فرهاد دا انگيرله چې له ډيره مجبوريتنه راغلي دي ، ګټې هر چا ته دوی مختورن دي .

فرهاد ته به هغه ورځې تر سترګو سترګو شوې چې په کوڅه کښې به خوږو ملګرو هم ورته بړک بړک کتل او په مکتب کښې خو ځينو هلکانو حتی سلام هم پرې بندکړی و .

له دغو فکرونو سره سم فرهاد يو سوړ اسويلی وکې ، پاس يې اسمان

ته وکتل او ځان ډیر ورته مجبور او لاس تړلی ښکاره شو . خو بیا یې
یو دم لاندې وکتل ، د غره لمن یې وڅارله ، لکه چې څه زړه ته ورتیر
شو ، ناڅاپه پر ځای ودرید او بیا ورو ورو په هغه خوا وخوځید ، چې
څپاند سیند د خونخوارو څپو له ویریدونکي تصور سره بهیده ، فرهاد
اوبو ته له پاسه ډیر وکتل ، ویې غوښتل چې یو ځل بیا لکه د پخوا په
خیر د ملگرو په خاطر اوبو ته ځان ور وغورځوي خو په غوزونو کښې
یې بیا هغه د کټ کټ خندا انگازې وکړې چې په ده پورې به شوې وي
او د بې زړه ، بې همته ، بې غیرته او له اوبو څخه ویریدونکي اوازونه
یې ورسره سم ترغوزو شول . فرهاد بیرته له دې ځایه په شا شو ، په ده
خولې را ماتې وې سترې او ستومانه ښکاریده . په مړو مړو گامونو ورو-
رو هغه کونج ته لاړ چې ورته لاندې تیرو پرښو لکه د برچو هسې خلا
کوله ، او ورته نژدې ښي لاس ته د خونخوارو څپو سین څپې وهلې او
یوه نیمه خو به یې حتی همدغو تیرو پرښو ته هم را رسیدله او تیروي
پرښې به یې نورې هم ورسره وځلولې . فرهاد یوه شیبه دلته ودرید خو
ناڅاپه یوه درانه غزاواز پرې وکړ :

- دغه څه کوي ؟

فرهاد شا ته وکتل ، ټوپ یې کړ ، د ډگرمڼ په امر له پاسه ډزې پرې
وشوې ، خو فرهاد د دوی تر ډزو دمخه لا لاندې په تیزو پروت و .
د خونخوارو څپو سیند اوس هم یوه نیمه څپه دلته را رسوله ، خو په
ستنیدو کښې به یې د فرهاد سره وینه هم ورسره کړه او بیرته به ورو ورو
په څپاند سیند کښې ور ګډه شوه .

لنډه غوټه

د معلم سيف الدين پلار « ادا » نن بيا په خپلو کړو پښيमानه و . نه
يې په کور کښې ټيکه کيده او نه يې هم بهر سا سميده ، ووت ننوت ،
او کوشش يې کاوه چې يوڅو ځان عادي وښيي او بل د حل لار
وښجوي . خو دده سور مخ او رېنډه سترگو ټول شکمن کړي وو چې يا
خو کومه پېښه شوې او يا هم « ادا » ته بيا سودا ور لويدلې ، هغه زړه
سودا چې « ادا » به تل کوله او دوی نور ورسره عادي شوي وو .

له « ادا » که هرچا سوال وکړ ، ده سپک کړل او خپله هم هغسې په
چورتونو کښې ډوب پاته شو ، خو څو واره يې خبرله ځان سره تکرار
کړه او بيا يې د راوي په هکله چُرټ وواهه ، خو خبر ورته سمه ښکاره
شوه او هم هغه سړی ، چې نن سهار يې دا پيغام ورته راوړی و ، ده تر
ځان هم پردې سړي ډير اعتبار درلود او همدغه سوب و چې دا خبره په
سلو کښې سل سمه ورته ښکارېده .

پخوا که څه هم نورو خلکو « ادا » ته تردې هم سپينې خبرې کړې وې ،
خو په هغو ټولو خبرو او دلايلو ده ته بس د څو شيبو انديښنه ور-
لويدلې وه او ډير ژر يې زړه ډاډه شوی و ، خو نن يې زړه دا نه منله

چې درواغ به يې اورېدلي وي . ځكه چې نن دې سړي تردې حده ورته ويلي وو چې كيدای شي همدا نن لاراشي . دده ملگرو په سر سترگو ژوندی ليدلی و او همدغه وروستی ټکی و چې « ادا » يې لا ډير وارخطا کړی و . دده ته خپله کړې خطا ترسترگو سترگو کيده او داچې هيڅ به يې لاس ته نه ورتلل ، نو ورځ به يې ووته ، پاس اسمان ته به يې وکتل او هغه ورځې او شيبې به ور په زړه شوې چې ملا صاحب به هم اجازه ورکوله او دی لا دوه زړی و ، او بيا د « ادا » په غوږونو کې هغو خبرو انگازې وکړې چې خلکو ورته کړې وې :

- له طيارو يې ښکته غورځولی .

- روس ته يې بېولی دی .

- ژوندی يې ښخ کړی دی .

- په مرميو يې وويشت .

- تروهلو لاندې مړ شو او ...

« ادا » يوه مړی د بې گناهۍ احساس وکړ ، زړه يې کرار شو ، خو چې څرنگه يې د ذهن په پردو کېنې نننۍ پيغام راغی نو يو ځل بيا اور سره واخيست او د بې گناهۍ ټولې لارې چارې عبث ورته ښکاره شوې .

دده اوس ساعت په ساعت لارې تيرولې ، په يوه ځای کېنې يې سترگې ښځې کړې وې اوويلي يې وو چې کوټې ته دې څوک نه راځي خو دده کشري زوی « رحم الدين » ويل چې « ادا » ليونی شوی دی . دی مور او خور ته ناست و او ويل يې :

- خدای دې ويښي مړي لا چا ژوندي کړي ، بس خلک دي څه يې پرې زياتيزي او څه يې پرې کميزي ، وايي به هر څه چې يې زړه وي ، خپله يې خوله او خپل يې اختيار ، « ادا » هسې چټي ماغزه خرابوي ،

ماښه خپله د شيرخان زوی ويل چې له طيارو يې غورځولی ...

درحم الدين خبرې « ادا » په غصه ور پرې کړې ، « ادا » لکه چې دده خبرې اوريدلې وې ، له کوتې دغه دم را ووت او رحم الدين ته يې هم دومره وويل :

- چې که د شير خان زو .

او نور له دې ځايه هم ووت. « ادا » له کوره هم دباندي ووت ، د ونو په لور يې سوکه سوکه گامونه ور واخيستل او په ټوله لار يې همدا فکر ذکر وکړ چې څرنگه د حل لار پيدا کړي ، ده د حل لار پسې غوښته خو پرته له سړو اسويليو هيڅ لاس ته ورنه غله ، کوشش يې وکړ چې دځان د سپيناوي له پاره دلايل و مومي خو لکه د پخوا په شان ورته هر دليل ډير ژر بې گټې او بې ځايه و بريښيد ، ده ته بس تير وخت وړ- په زړه کيده او هغه شيبې يې سترگو ته دريدلې چې رحم الدين ته يې واده کاوه ، او بيا معلم ورته مجسم شو چې ډير غصه دی او تر ټولو ډير بس هم ده ته ، ځکه چې دی يې مجرم دی ، دا هرڅه ده کړي او...

« ادا » ورپريدلو او يو واري يې بيا پاس د اسمان په لور وکتل . پاس هم زياتي رڼا تته شوې وه او تيارو خادر غور اووه . « ادا » نا اميده په زنگيدليو گامونو د کور مخه کړه ، په کور کښې يې وار له واره په ناوې سترگې ولگيدې او په قهر يې چينې پرې وکړې :

- ورکه شه .

او خپله بيا کوتې ته ننوت ، هلته په همدې خبره هم پښيमानه و ، خو اوس هرڅه بد ورته ښکاريدل او خپل هر فعل يې بد گناه ، ددې له پاره چې نور هيڅ وانه وري او هيڅ ونه گوري خادر يې پر مخ راښکته او سري- ماښام لا خلاست .

« ادا » په خړه کښې را وینښ شوی و . له ځان سره یې خه راواخیستل او پرته له دې چې چاته خه ووايي یا وگوري له کوره د باندې ووت ، او د هدیرې په لور یې مزل شروع کړ . نن یې د پخوا پر خلاف ډیر غړندي ځامونه اخیستل ، ادا په لاره کښې لاندې کتل او داسې ښکاریده ، چې ډیره بیره یې وي خو یوه مسافر ودراره او پوښتنه یې ترې وکړه :

- بابا ته د کوم ځای یې ؟

« ادا » پاس ورته وکتل ، مسافر څلور هلوکې ، وچ کلک زلمی و ، ده یې سترگو ته کتل او په کتو کتو یې د سر په اشارې شا ته پرې- ایښی کلی ور وښود ، خو له دې اشارې سره د « ادا » مخ سور سره واوښت ، ژبه یې وچه شوه او وارخطا غوندې شو . مسافر وخنډل ، سر یې وښوراره او ویې ویل :

- عجیبه ده ، اوس د کلي خلک هم نه پیژنم ، حال دا چې ټول کور کهول مې اوس هم را ته همدلته په تمه دی ، خو آخر لس کاله وروسته راځم ، بابا ته مې ونه پیژنډې ، زه خو معلم سیف الدین یم .

معلم سیف الدین په ټټر لاس ایښی و ، چې ځان ور وپیژني ، خو « ادا » نیغ نیغ ورته کتل ، غلی ولاړ و ، سترگې یې د معلم په نوم غمجنې شوې خو ژر یې سر تیت کړ او پرته له دې چې خه ورته ووايي ، بیا یې خپل مزل شروع کړ . معلم مخ پسې ور وراوه او د بابا - بابا نارې یې یو دوه ځله پسې وکړې ، خو ادا ونه درید . معلم په حیرت سروښوراره ، لکه چې د کلي وال بابا رویه ښه نه شوه ورته ښکاره ، خو ویې خنډل او د کور په خوا رهي شو .

اپریل - ۱۹۹۱

د غوښې ترخې

يو گڼ شمير خلک د جنازې له پاره را غونډ شوي وو . تر لرې لرې
 کليو خلک خبر شوي وو او چې چا هم دده د شهادت اوريدلي وو ځان يې
 ورته را رسولی و. جنازې ته لا څه وخت و ، خلک غوټه غوټه په يوه او
 بل کونج کښې چرته ولاړ او چرته ناست په تمه وو چې مړی به له کوره را-
 ايستل کيږي . د خلکو په هره غوټه او مجلس کښې د شهيد زلمي په
 هکله خبرې کيدې . هر چا دهغه د ښکلا ، د هغه د ځوانۍ او د هغه د
 کړو وړو په برخه کښې خبرې کولې . يو ځای يوه سپين ويري وويل :
 - ډيرختور شهيد دی . په ځوانه ځوانۍ شهيد شو .
 ورسره څنگ ته ولاړد جومات ملا امام هم غاړې تازه کړې او د شهيد
 زلمي د شهادت په هکله يې خبرې وکړې . هلته په يوه بله ډله کښې چا
 وويل :
 - ډير ښکلی و ، سپين مخ ، غټې غټې سترگې ، تور گڼ وينښته او

لوړه دنگه ونه .

ورسره ولاړ يو تن په ږيره لاس راتير کي او زياته يې کړه :

- ډير ښکلی دنيا ته راغلؤ او لاړو . دادخدای غوښتنه ده . انسان پکښې عاجز دی .

او له دوی نه هم لري په يوه غوټه کښې ځوانان سره را پنډ وو ، په هغوی کښې يوه وويل :

- د واده يې دوه درې مياشتې کيدې - ډيره ښکلی ښځه وه . وايي په کلي کښې يې جوړه نشته .

ځنگ لوري يې چې په بريتونو لاس واهه ورو غوندې وويل :

- اوريدلي مې ووچې سره خوښ کړي يې وو .

او له دوی نه هم ور پورته په يوې بلې ډلې کښې يوه تن په وياړلي غږ وويل چې دده ملگری و او ډير وختونه يې سره يو ځای تير کړي .

په همدې وخت کښې د ښځمنو له چينغو سره يو ځای د شهيد زلمي جنازه له کوره را وايستل شوه . خلک سره را ټول شول او په جنازې پسې ورو ورو خلکو ځامونه ور پورته کړل . خو د ښځمنو چينغې سورې لا تر اوسه راتلې ، حتی دوی له کلي هم لر لري شو خو د هغوی چينغې لا تر اوسه تر دوی را رسيدلې ، او لر وروسته خو دا چينغې بيخي ډيرې را نژدې شوې . ډيرو خلکو شا ته وکتل او ويې ليدل چې يوه ښځه يوه ځوانه ښځه ويلې پسې په چينغو او سورو ددوی په لور منډې وهي . د هغې په سپينو پښو دوې پرته دي او د هغې په سپينو بارځو ځانو چې د اوبښکو شاڅکي را بهيزي ، په هغوی هم د جنازې د خلکو له ځامونو نه را لټيدلې دوې پرته دي او د هغې په سپين مخ يې داسې

توروالی را پیدا کړی لکه په سپینه واوره چې چرته خاوره لوبدلې وي .
په جنازه کښې له شریکو کسانو چا وویل :

- دا یې ښځه وه .

او له دې خبرې سره د هغو خلکو مخونه هم ورو واوږیدل چې لا تر
اوسه یې نه ووورته کتلې . ځینو ډیر بړک بړک ورته کتل خو هغې
یواځې او یواځې د جنازې په لور کتل ، چينې یې وهلې او د چا
نظرونه یې نه خاړل ، خو د خلکو په منع کښې پوسني ورو ورو را-
زیات شو او یوه خو حتی لږ په زوره وویل :

- څه ته ژاړې ، څه یې غم دی ؟ ځوانه ده . د عدت تر پوره کیدو له مغه
به بل واده وکړي .

او یوه پکښې لږ ورو غونډې وویل :

- ځان ښيي !

هغه په ځای ودریده ، غلې شوه . لکه چې ټول ویر او ماتم یې هیر
کړی او بس کړی وي . بیورته په شا شوه او له جنازې ډیره لرې خپل کور
او کلي ته را ستنه شوه . له همدې ورځې را وروسته بیا چادا په ژړا ونه-
لیده ، غلې به تاسنه وه او له خپل کار سره به یې کارو .

له هغې پښې اوس څلور میاشتي تیرې شوې وې . نن بیا دلته په
همدې کلي کښې خلک را ټول شوي وو ، بیا یوه جنازه تیاریدله خو د
خلکو په ډلو کښې نن یوه نوې موضوع مطرح وه . نږدې په ټولو غونډو
او ډلو کښې خلکو همدا سوالونه کول چې :

- ایا ددې جنازه کيزي ؟

او په یوې ځنډې کښې چې ځوانان را پښو وو یوه تن وویل :

- ولې نه کيږي ، دې وفا کړې بې وفا نه وه ترخپل مينه يې ځان ورساوه او دېل چا

دده خبرې هغه وخت په خوله کيښې وچې شوې چې کله ددوی ولې ته يو تن نوی را غځ شو او ويې ويل :

- ايا ددې جنازه کيږي ؟

او دا سوال لا تر اوسه تکرارېږي ، هر ځای خلک همدا سوال کوي .
حتی تر ننه چې د شهيد زلمي له قبر سره څنګ ته ددې په ځاګ هم ترخې رازرغونې شوي ، او هغه څوک چې ددې سوال مثبت ځواب ورکوي اوس دا وايي چې دا زرغونې ترخې د وفا نڅښې دي .

ترلي سترگي ڀٽه خوله

تير ڪال پٽ دغه شپه ما هغه ليدلي وه بلڪه هغي زه ليدلي وم ، زما لا ورته پام نه و ، هغي را ته ڪتل او خندل خو شونڊي يي سره ورغلي وي غاڻسونه يي نه ښڪاريدل. د هغي خنداڻه بل ڊول وه ، د هغي ٽول مخ خندئي و ، د هغي سترگي پٽ خندا وي او چي ڪله زما سترگي ورواوبنتي نو خندئي سترگي يي ٽيٽي شوي ، مخ يي لڙ سور شو او نه پوهيم ولي زما زه هم لڙ لڙ ودرينده . لاس مي بي اختياره پاس تندي ته پورو. پٽ تندي مي مهي خولي را ماتي وي اوزه هم لکه د هغي وشرميدم. ښڪته مي وڪتل خو دي بيا پاس را ته وڪتل. دا ڄل يي پٽ ڪٽ. ڪٽو خندل . غاڻسونه يي ښڪاره شول او د دوونريو شونڊو پيره يي ماته شوه، خو دي منڊي ڪري او غايبه شوه . زه تر ڏيرو هلته ودريدم. پٽ قمه يي وم خو هغه رانغله. ما هم هغه ڄاي پريڻود، خو يو عجيبه حالت وزه پٽ ڄان نه پوهيدم. زه خوشحاله هم وم او يو ڊول مغموم هم. داسي مي

انگيرله لکه څه چې مې له ميندلو سره سم له لاسه ورکړي وي هيڅ ته مې زړه نه کيده. خواږه خيناك حتی خوب مې هم ورك شوخو زه بيا هم لکه چې خفه نه وم. خان بختور را ته ايسيدله البته په دې ډير خوابدې وم چې په تصور کينې مې د هغې تصوير نه شواى جوړولى. اصلاً هغه ما پوره ليدلې نه وه او که مې ليدلې هم وه نو پرې پورې شوى نه وم. ذهن ته مې نه وه سپارلې اويا شايد د هغې خنډني مخ زما سترگې پټې کړې وې او د هغې پوره جوسه يې نه وه را ښودلې. په سبا او بله شپه هم ما هغه صحيح نه کړه. که څه هم ما دا وليدله، دې بيا زه وليدلم، خو نه پوهيږم ولې ما هغې ته نه شواى کتلای، لاکن وروسته وروسته دې دا جرأت راکړ، دې وهڅولم چې ورنژدې شم، ويې گورم، حس يې کړم او د ذهن پردو ته يې د تل له پاره وسپارم. هغه ډيره ښکلې وه، د هغې ټول جند داسې برخه نه لرله چې چا گوته ورته نيولې واى او يا شايد ما ته داسې ښکاريده. شايد د هغې هر عيب هم را ته ښه ښکاريده، هغې لکه چې په سترگو پټې را تړلې وې او يا شايد زما زړه داسې کړي وو. زه تر دې له مخه کله له داسې حالت سره نه وم مخ شوى. ما تر دې له مخه کومه ښځمنه خان ته دومره نژدې نه وه ليدلې. کومې يوې له ما سره مينه نه وه کړې، خنډلې يې را ته نه وو، بلکه داسې کړه خودلته ځناوه ځکه خو د هغې مينې جرأت او جند زه دومره متأثره کړى وم. ما به غوښتل چې څلرويشت ساعته له هغې سره ناست واى، هغې را ته کتلې، ما ورته کتلې اوس دغه وخت همداسې تيريدلې. هغې زه ډير زړور کړم. په اوله کينې ما ورته کتلې نه شواى اما اوس به يې لاسونه هم زما په لاسونو کښې وو اووچې شونډې به مې هم کله کله لنډې کړې اوچې کله

به داسې حالت راغی نو پۀ ځان به نه پوهیدم . ریزیدم به خولې به را-
 باندې ماتې وې خو دې به خندل او ددې دغه خدا به زۀ دایه کړم .
 موږ څو میاشتې هره شپه سره ولیدل او هره ورځ د یو بل تصور را-
 سره مل و . اوس مو ډیرې خبرې هم سره کولې . وعدې به مو وکړې اود
 راتلونکي وخت لۀ پاره مو کړن لارې سره سنجولې او یوه شپه مو د واده
 هم وویل . دې پرته لۀ ما او ما پرته لۀ دې د بل چا تصور هم رد کړ او
 ما دا وعده وکړه چې پۀ لنډ وخت کې به ددوی کور ته جرګه ورلېږم او
 بیا هغه ورځ هم راغله چې ددوی کور ته جرګه ورغله او دایې زما پۀ
 نامه کړه او ډیر ژر مو واده هم وکړ او دا زما میرمن شوه . زما کور ته
 راغله او شپه ورځ زما پۀ مخ کښې وه خوچې څو وخته تیر شو دا بدله
 بدله را ته ښکاره شوه . ددې خدا مصنوعی راته وایسېده ددې پۀ مخ او
 جند کښې عیبونه را ته ښکاره شول او زما پۀ سترګو کښې ښکونه هغې
 ته څرګند شول خو هغې به را ته خندل او ما ته د هغې دغه خدا بل ډول
 ښکاریده . لکه چې څوک غولوي او یا هم څۀ پتول غواړي . خو زما
 قهرورې غږ لږ پۀ خود کړه او دا هم غوصه شوه او لۀ هغې ورځې دادی
 تر ننه دا هم را ته پۀ قهر وې . داهم لکه چې زما پۀ حکله وړ وړفکرونه
 کوي . لکه چې زۀ هم دې ته اوس بل ډول ښکارم . زما هم عیبونه ورته
 څرګند شوي خو ددې هر څۀ پۀ سر موږ دواړه تړلي یو . هیڅ نه شو
 کولی . که مو هر څو بد سره راځي خو بیا هم پۀ یوه خونه کښې پراته
 یوو . یو کت مو دی . څنګ پۀ څنګ ویده یو . خو اصلاً زموږ پۀ منع
 کښې ډیره فاصله ده . تیر کال که څه هم موږ لۀ لږ فاصلې سره لیدلي
 وو خو لۀ لیدو وروسته ما داسې انگیرله لکه چې ډیر سره نژدې وو خو

پوره یو کال وروسته دا دی په هغه نیټه که څه هم سره نژدې پراته
 یووخو داسې را ته ښکاري چې ډیر لږ یو څو میاشتنۍ مخته دغه نیټه
 ما ته د ژوند تر ټولو نیکمرغه ورځ ښکارېده خو اوس همدغه نیټه د
 ژوند تر ټولو بدمرغه نیټه را ته ښکاري . ډیر ورته غصه یم او هم دغه
 غصه وه چې بالاخره یې مجبوره کړم چې دا وپوښتم له دې سره د مورو-
 توب په سر هم خبرې وکړم دې شا را اړولې وه . غوښتنه لاسونه یې په
 ورنو اچولې وو او په کټ کښې په اړخ غزیدلې وه . زه په کټ کښې نیغ
 کښیناستم. نه پوهیدم څونګه له دې پوښتنه وکړم، خو لږ وروسته مې
 ناڅاپي د هغې لاس را کش کړ او دهغې مخ مې د ځان پلو را-
 واړاوه هغې را ته وکتل ما هم نیغ نیغ ورته کتل . لکه چې ددې زړه ته
 څه خبر ور تیره شوه او لږ موسک انداز چې مطلب یې پر ما پورې د ملنلو
 و، راته ویې ویل، آخر مجبوره شوې صبر مېر ختم شو. زما غصه نوره هم
 زیاته شوه او په داسې حال کښې چې ددې لاس مې پورې واړه ورته
 ومې ویل :

- څوک ستا غوندې ښځو ته مجبوریدلای نه شي . شاید په هر ګام داسې
 ښځې پرتې وي .
 دې وویل :

- ستا مطلب څه دی. ته ولې داسې شوې ؟ ما ډیر وغوښتل چې څه ورته
 ووايم، خو خدای خبر ولې ما څه ورته ونه ویل ، یوازې مې له ځان سره
 له دې دا سوال کاوه چې تر ما له مخه به دې څوک ؟ خو دا سوال حتی
 زما زړه هم نه شولای کولی، خو زما طبیعت ورځ په ورځ خړیزي او زموږ
 ژوند ډیر تریخ دی .

اګست - ۱۹۹۲

زنده باد

په رومبي ځل چې ما حیات لالیدلی و نو د غوږونو د سر ویسته
یې سپین شوي وو . بريتونه یې هم پک غوندي وو او دغه د پنځه-
څلویستو کلونو په عمر به و ، هغه مهال ده زمونږ د کور لاندې نوی
نوی یو دوکان نیولی و او څو شاگردان یې لرل . ده به خپلې جوړولې
او د جهانگیر پورې په بازار کښې به یې په دوکاندارانو پلورلې . په
هغو ورځو کښې یې کاروبار ښه و ، او بلکه ورځ په ورځ مخ په ښه
کیدو . په اوله کښې له یوه بل استاده پرته درې شاگردان ور سره وو
خو وروسته ورسته یې دوه استادان او اته کسه شاگردان ونیول او چې
په دوکان کښې یې ځای تنک شو نو د دوکان له غولي یې دوه متره
پورته د لرگیو یوه چوټره جوړه کړه او پر تن استاد یې له شاگردانو سره
پاس وخیژول .

زه په هغو ورځو کښې بیکاره وم ، او هم دغه علت و چې د ورځې

به مې څو ساعته د حيات لالا په دوکان تيږول او له هغه سره مې پخه ياري وه .

حيات لالاددې روان کار وياړ په سر هم له خپله ژونده مطمئن نه و . تل به يې له موچي توب نه سر ټکاوه او دغه کسب يې سپېره گانه ، ويل به يې د چا به يوه پکښې دوه نه شي ، او ستړی هلاک به لاييل يې . حيات لا لا ته خداى وروسته له څو لوڼو يو زوى ورکړى و ، چې دده پرې « بخت روان » نوم ايښى و . د حيات لالا ټول ذکر فکر د بخت-روان په هکله و . دده بخت روان ته ډيره تمه لرله او دا به يې ويل چې :

- بخت روان به لوى افسر جوړيږي ، په يوه لويه کمره کښې به د يوه لوى ميز شا ته يوازې ناست وي او مياشت په مياشت به په زرگونو روپۍ تنخواه اخلي .

اوچې حيات لالا به کله د بخت روان د آينده په هکله خپل دغه فکرونه او خوبونه ما ته تيږول نو ريښۍ به يې په يوه لاس کښې ونيوله هغه درنه تيزه چې دده به پرې څرمن ايښى وه او دده ته به يې د ميز کار ورکاوه ، لږ په مخ پورې وهله ، په ډير طامع او خوشبينانه نظر به يې را ته وکتل او په سترگو سترگو کښې به يې دا سوال را څخه وکړ چې همداسې به کيږي کنه ؟ او ما به دده له پاره سر وښوراوه او داسې به مې ظاهره کړه چې بلکل همداسې به وي . حيات لالا به زما په اشاره او طرز پوى شو او ډير به پرې خوشحاله شو او له ډيرې خوښۍ به يې شاعرد ته پنځه روپۍ ورکړې چې له چايو سره څه خواږه هم د خوړلو له پاره راوړي ، شاگردانو به د استاد په دې فراخ دلۍ يودم د « استاد زنده باد » ناري کړې او حيات لالا به د هغوى له دې ناري ډير خوند

واخيست او لږ وروسته به يې د کار کانی بيا ورنږدې کړ او په کار به لگيا شو .

بخت روان په هغو ورځو کښې د شپږو کلونو و . په اول ټولگي کښې يې سبق وايه او له ښوونځي نيغ دوکان ته راته او تر ماښامه به دلته و ، ماښام مهال به له پلار سره کور ته رهي شو . ددوی کور په هزار خوانۍ کښې و ، سهارد وخته به حيات لالا په خپل زاړه سيکل بخت روان را په مخه کړی و . ماڅو ځله حيات لالا ته وويل چې بخت - روان دوکان ته ولې راولي ، پريزده چې له نورو هلکانو سره کور ته لاړ شي ، هلته به سبق ووايي ، خو ده به ويل :

- نه ، ماښوم د پلار تر نظر لاندې پکار دی ، هلته په کور کښې څوک دي چې دی منع کړي ، که سبق وايي نو دلته يې هم ويلي شي .

خو ماچې کتل نو بخت روان دلته دسبق په ځای ډير شوق د خپليو له جوړولو سره لاره . تل به يې د پلار افزار په لاس کښې وو او د پلار له شاعرانه يې يو نيم چل زده کاوه . زه تر دوو کلونو پورې هلته وم ، وروسته له دوو کلونو مې د کار روزگار له پاره د کراچۍ مخه وکړه او نږدې څلور کاله مې هورې تير کړل ، چې راغلم نو د حيات لالا په دوکان کښې يوه پنجاهی د سموسو کار و بار کاوه او دهغه پته نه لگيده ، خو له ښه مرغه يوه ورځ ما حيات لالا د جهانگير پورې په با زار کښې سهي کړ ، هغه په خپل زوړ بایسکل سپور و او شاته يې يوه غټه ټوکړۍ له خپليوډکه راوړې وه چې دلته يې وپلوري . حيات - لالا اوس تر پخوا ډير زوړ شوی و ، سر يې تر نيمايي ډير سپين و او اوږې يې لوړېلې وې ، اوس هم له کارو باره شاکي و او ويل يې چې

دوکان يې پرې ايښی او په کور کېنې په يواځې سر خپلې جوړوي ځکه چې پيسه نشته اوکار وبار هم هغه زړه مزه نه لري .

په هغه ورځ موږ په يوه ريستورانټ کېنې کېنياستو ، چای مو را-
وغوښت او تر ډيرو پورې مو خبرې سره وکړې ، هغه ډير ذله او مايوس
را ته ښکارېده ، له خبرو يې دومره پوی شوم چې بل زوی نه لري، يو
بخت روان دی چې هم سبق وايي او هم له ده سره کار کوي . زه په دې
حيران وم چې کاروبار يې ولې نه دی ښه ؟ ما ورته وويل چې د
خپلېودوکانونه خو ورځ په ورځ زياتيزي او ته وايې چې مزه يې نشته ،
ده په داسې حال کېنې چې خپل نوکان يې په غاښ پرې کول را ته
وويل :

- يره بايو ! دا هر څه د پيسې خبره ده ، اوس اپر مين (هغه سړی چې
د خپلې پاسنۍ برخه جوړوي) هغه پخوانی اپرمين نه دی ، لس اته زره
روپۍ به ورکوي چې در سره کار ته کېښي ، پالشي په جوړه دوه درې
روپۍ په نخرواخلي ، شاگردان د هفتې په پنځه شپږ شلې روپۍ خبر نه
کوي او چې دا خرمن ، شلوشن او نور لوی واره خيزونه حسابوي نو غټه
روپۍ لگيزي ، او زه خوار خو دا دومره خرچې چيرته برداشت کولی شم،
دغه لس دولس جوړې چې په درې څلور ورځو کېنې تيارې کړم نو
ډيره ده ، بچي له لوبې نه مري خو ... يره بايو بخت روان چې افسر
شي نو دا هر څه دې سر وخوري بس چې ښه غټه کرسۍ ورته ايښي وي
او ښه په نشه اوسر کېنې ورته ناست وي ، خوري ځکي او حساب يې نه
وي ، خلک ورته وايي بخت روان افسر زنده باد ، نو هله به مې دا زړه
هلونه په قلاز شي .

په هغه ورځ زه او حیات لالا تر ډیرو کښیناستو ، دی د بخت روان راتلونکي بخت ته منتظر و او دا اوسني حالت ته یې څوښي نه څرگندوله او زه ورته هلته هم هغسې شین ناست وم لکه څو کاله مخه چې به یې په دوکان کښې ورسره ناست وم .

زه په هغه ځل د یوې میاشتنۍ له پاره پیښور ته راغلی وم ، په دې یوه میاشت کښې ما څو ځله حیات لالا او د هغه زوی بخت روان ولیدل او چې تلمه نو یو جوړ پنجه داره خپلۍ مې هم ترې واخیستې او بیا چې اوس دادی څو کاله وروسته پیښور ته راغلم نو د حیات لالا پته را-
خڅه هیږه شوې وه ، د هغه کور په هزار خوانۍ کښې و خو د څو کاله پخوا هزار خوانۍ او اوسنۍ هزار خوانۍ ډیره مختلفه وه . ډیر نوي کورونه پکښې جوړ وو او د حیات لالا زوړ خلق کور په دوږمین کښې هم نه ښکاریده . یو دوه ځله ورغلم خو چې پیدا مې نه کړ نو مایوسه شوم او لټون مې یې پرېښود . اصلاً ما د حیات لالا تر لیدو هم د هغه د لاس خپلیو ته ډیر زړه کیده ، هغه به ښې خپلۍ جوړولې او چې یار دوست ته به یې جوړې کړې نو هغه خو به یې بیا ډیرې ښې جوړولې . د حیات لالا سره ډیرې ناستې یوه مخته دا را رسولې وه چې خپلۍ مې پیژندلې ، په ښو بدو خپلیو پوهیدم چې څه ښه والی او څه بدی لري ، کله چې د حیات لالا له کوره مایوسه شوم نو د جهانگیر پورې مخه مې وکړه ، دوکان په دوکان را وگرځیدم چې ښې خپلۍ پیدا کړم .
زه لا په خپلیو پسې گرځیدم چې یو ځوانکی مې مخې ته ودریده ، نوي بریتونه یې پرې ایښي وو ، یو زوړ بایسکل ورسره و او د بایسکل شاته یې لکه د حیات لالا له خپلیو ډکه ټوکرۍ تړلې وه ، هغه

سلام را وچاوه او ویې ویل :

- بابو ! زه بخت روان یم ، د حیات لالا زوی .

بخت روان زلمی شوی و ، د سایکل شاته تړلې ټوکرۍ یې حیات لالا

را پټه زړه کړې . د هغه هوسونه او ارمانونه یې تر سترگو شول او یې له

دې چې بل څه ووایم وار د واره مې د حیات لالا پوښتنه وکړه ، دده را-

ته وویل چې هغه مړ شوی ، زه د هغه په مرک سخت خواشینۍ شوم خو

بخت روان په یوه ساه کیسه را ته کوله :

- داجي مړ شو ، ما سبق پریښود ، اوس زه خپله کیږم (خپلۍ)

سازولی شم ، دا دي بابو صیب دا کیږم زما دي ، ویې گوره ، څنگه

دي ، هغه ؟

خدای خبر په څه فکر کینې وم ، دده سوال په خود کړم او یې فکره مې

ورته وویل :

- هو ډیرینه ، ډیرینه ، ما مشا الله ، زنده باد ! ؟

دسمبر / ۱۹۹۲

پېښور

پور

زموږ د کپارخانې مالکه پټه ماله هغې ورځې لا مهربانه وه چې پټه
 رومبې ځل ورته راغلی وم او د کار غوښتنه مې ترې کړې وه . پټه هغه
 ورځ دې ما ته ډیر پټه څیر څیر او پټه عین حال کښې یوڅه پټه مینه کتل
 او زه یې زما د توقعاتو پټه خلاف بې له څه پوښتنو او ځنیودفتري او
 کاغذي ضرورتونو پټه کار وکارلم او بیا یې دادي تر ننه تل پټه ما پام
 کړی دی او زما یې له نورو کارگرو څخه توپیر هم کړی دی . زه ددې له
 دغې لورینې ډیر خوښ او پټه رینستیا سره له زړه ورته کار کوم خو دا
 زما کار ته نه هوسیري اونه یې هم غم کوي بلکې تل دا را ته وایي چې
 پام کوه ډیر زیار مه باسه تر خپل وسه کار کوه . زه ددې دغو خبرو ته
 ډیر حیرانیزم چې ولې پټه ما دومره مهربانه ده ، البته زړه داسې را ته
 وایي چې شاید زما رنګ یا کوم خوی ددې کوم خپل ته ورته وي یا
 داچې زه نسبت نورو کارگرو ته ځوان، تعلیم یافته او پټه رنګ هم یو څه

ښه يم خو دا زما د زړه انگيرنې دي ، له حقيقت نه خو معلومه ده چې
يو خداى خبر دى .

دې يو دوه ځلې خپل کور ته هم وروغوښتلم او لکه د يو درانه
ميلمه يې زما قدر وکړ ، که څه هم ډيرې خبرې يې هلته را سره نه کولې ،
يوازې به يې را ته کتل او يو ډول موسکه به شوه او زه به چون په تاثير
کښې راغلى وم ، نو لاندې به مې کتل خولې به را باندې ماتې وې او
شرميدم به .

دې دخو ورځو په اوږدو کښې بالاخره دومره ورنژدې کړم چې نورزه
هم ورسره عادت شوم . بې له څه شرم او وارخطايي به اوس ددې دفتر ته
او حتى کله کله کورته ورتلم ، د کور يو نيم وړوکى کار لکه د بانک نه
روپۍ اخيستل يا لويه وړه سودا هم ما ورته کوله . د کورغړي يې له
ماسره بلدشول ، خود هغې دوه لوفې او يو ترپوردې ډير را وپيژندل او
اکثراً به يې دا هڅه کوله چې زه اودغه درې سره ووينو ، يو بل سره
وپيژنو او شناخته شو . ددې په دې کار زه نه پوهيدم چې آخر ولې دې
زه دا دوه جينکۍ او ددې څلوېښت پنځه څلوېښت کلن ترپور وپيژنم . د
جينکو په هکله خو به کله کله عجيبه فکرونه را لويدل ، خو ذهن مې لا
دومره کار کاوه چې زړه له بې ځايه او بې وخته خوږونو را وين کړي ،
البته دترپور په باره کښې هيڅ نه پوهيدم . حتى زما خوب ليدونکي زړه
هم د هغه په هکله کوم خوب نه شو ليدلى او کوم تصور يې نه کاوه .
اوا شايدما ته مهمه نه وه ځکه مې سر نه پرې خوړاوه . ما بس د
کارخانې مالکه مهمه گڼله اوکله کله هم دهغې دوه پيغلې لسونه .

دکارخانې مالکه له تيرو څو کلونو را په دې خوا کونډه وه خو شايد

په کونډ تون به دومره نه وه خواشینې لکه خومره چې د خپل ځوانکي زوی په مړک خوابدې وه . ددې همدا یو زوی و چې په پنځلس کلنۍ کښې مړشوی و او سخته خو په دې وه چې دې د ډیرو روپو په سر هم د هغه علاج نه شولای کولی . هغه په لا علاجه رنځ اخته و . ما نه هغه هلك لیدلی و او نه یې له رنځونو خبر يم . دا دومره هم چې خبر يم دا د کار خانې د مالکې له ځینو خبرو پوی شوی يم . دا کله ناکله ډیره عجیبه او مرموزه شي او چې کله داسې وي نو په داسې وخت کښې دا خپل مړ زوی ډیر یادوي . په اولو وختونو کښې به زه خفه وم او یو نیم وخت به مې ورته د خفگان له پاره تش « تیت تیت » کول خو بیا وروسته چې ورسره بلد شوم نو د ډاډ او حوصلې خبرې به مې ورته کولې او تل مې دا هڅه کوله چې دا په دې تسلي کړم چې دوه لونه لري او ماشالله دا لونه یې هم تر زامنو کمې نه دي ، خو دې له اسویلو پرته ما ته څه نه ویل او عموماً به یې زما دغه خبرې تر سر تیرولې .

د کارخانې مالکه که څه هم نور خپل خپلوان هم لري خو ډیر سروکار یې له هماغه تریور سره وي چې زه یې هم پیژنم، بلکه هغه چې ماته را- پیژندل شوی. د هغه دې ته ډیر راتګ په خلکو کښې وې وې شکونه پیدا- کړي خو زه ددې په هکله بې ځایه شک نه شم کولی. ځکه چې دا ډیره شریفه او درنه ښځه را ته ښکاري او هغه هم دومره پریوتی نه ورا ته ښکاره چې د خلکو په شکونو باوري شم. هغه یو دروند سپیڅلی سړی را ته ښکاري. د هغه د کور په برخه کښې زه بلکل نا خبره يم. زه بس یو دی گورم. د کار خانې مالکه هم یوازې له ده سره گوري. دده له کورنۍ سره یې لکه چې جوړه نه ده ، ځکه چې هیڅکله یې هم د هغوی

پوښتنه نه ده کړې او چې کله دی په تېلفون له خه خبروي او دده د کور
خوک غوږی پورته کړي نو دا سمدستي تېلفون بند کړي او یو ډول
خواشینې شي . ځینی وختونه خو حتی تېلفون په ما ورته کوي . صرف
ددې له پاره چې د هغه د کور کوم غوی تېلفون ور پورته نه کړي . زه
ددوی له دې خپل منځي اختلافونو خبر نه یم او نه مې هم کله غوښتي
چې پرې خبر شم . ځکه چې دا خو نو بیخي ددې کورنۍ خبره ده .

که خه هم په دې وروستو ورځو کښې مې زړه شو واره وغوښتل چې
له دې پوښتنه وکړم ځکه چې دایې اوس هم په ښکاره غیبت کوي او بد
پسې وایي خو بیا هم جرات نه شم کولی .

له تیرو دوو ورځو را په دې خوا دا ډیره مضطربه وه ، خو خه یې په
خوله نه ویل ، لاکن نن چې زه څرنگه په دفتر ورننوتم نو دې راته وویل
چې ډیره خواشینې ده او چې ما ترې د علت پوښتنه وکړه نو دې کور ته
ور وللم او د مازدیگر څلور بجې وخت یې راکړ . دا دی اوس په هم
دغه اړوند ددې په کور کښې ناست یم . که خه هم پنځه بجې شوې خو دا
لا نه ده راغلې خو یو مزدور یې وویل چې لږ وروسته به راځي . هو ښه
شوه دا راغله خو عجیبه ده . دې نن کړکۍ وتولې ، پردې یې پرې
راکښلې او ور یې هم قلف کړ او دادی ما ته نژدې کښیناسته او وایي ما
له تا سره ښه کړې او اوس له تا نه هم د ښو قمه لرم . زه په تا اعتبار
کوم ته هم باید زما د اعتبار پاس وساتي او زما بلکله زموږ له دغو خبرو
چې هیڅوک هم خبر نه شي . دا وعده به را سره کوي . وعده ده ؟ هو ! هو ! ښه .
نو یو کار درسپارم ، نور دې خوښه چې څرنگه یې کوي خپله یې کوي که
په بل چا یې کوي . زه روپۍ درکوم هر څومره چې په کار وي اما یو ځل

بيا درته وایم چې څوك خبر نه شي او ډاكار پټ په پټه باید سر ته ورسېږي . كار دادی چې د یوه موټر د سپټ لاندې به بم ږدې او زه چې څوك درته ښایم باید هغه پكښې له منځه لاړ شي ، البته دا كار باید تر درو ورځو پورې حتماً سر ته ورسېږي . وروسته نو بیا به ځایه دي . په ما خولې راغلې ، زه څه اړم! په خپلو غوږونو مې اعتبار نشته . د كارخانې مالكه هغه زړه سواندې مهربانه ښځه څه وایي ؟ نه دا به زه تصور كوم خو داڅه وایي :

- په پنځم تاریخ یې د زوی واده دی . زه دا واده ماده نه منم . څنگه چې یې زما زوی مړ کړ او زه یې ټول عمر غمونو ته پریښودم دغسې باید د دوی هم هره خوښي په غم بدله شي . زما په زوی یې جادو وکړ ، دا کود مگره به اوس په ځان پوه شي چې دې له چا سره سیالي او دښمني کوله او دغه خواره کونله چې نه ورور لري نه بل زوی په یوازې سر څه کولی شي ؟

زه دې نور وخت نه نیسم خو واوره چې تر درو ورځو پورې باید غفور په بم الوتی ووینم .

- غفور ؟

- هو غفور زما ترهور زما عزیز .

- مگر هغه خو له تاسو سره ډیر ښه دی .

- زما له هغه سره دښمني نشته ، خو زه یې د ښځې دښمنه یم او چې دی مړ شي نو دابه په ځان پوه شي چې غم څه شی وي ؟ ښه ته لاړ شه باید چې څوك خبر نه شي او سبا به ما ته په دفتر كښې حال راکوي .

زړه نازړه

عجب په زينو ورو ورو پاس وخوت او زړه نازړه په يوې خونې وړ-
نوت . سلام يې واچاوه او په کوټه کښې ناستو کسانو ته يې غلې
غلې سترگې وړ واړولې او ويې خاړل . هغوی ټول په کار لگيا وو او
پرتله له يوه سړي چې د سلام ځواب يې ورکړی و نورو حتی پاس هم
ورته ونه کتل . عجب غلی ولاړ و او نه پوهيده چې له چا پوښتنه وکړي
او څه ډول ورته ووايي ؟ دی لا هم هغسې غلی و چې د سلام ځواب
ورکونکي په داسې حال کښې چې په خپلو کارونو لگيا و او لاندې يې
کتل له ده پوښتنه وکړه :

- څوک غواړي ؟ ايديټر صاحب ؟

عجب لارې تيرې کړې . يو ځل بيا يې ناستو کسانو ته وکتل .
بيا يې پوښتونکي ته سترگې وړ واړولې . لږ ورته ځير شو او ورو
غوندې يې ځواب ورکړ :

- هو !

هغه پاس وکتل ورته خبر شو او بیایې وویل:

- هغوی به په یوولس بجو راځي .

په عجب نړۍ غوندې خوله را ماته شوه . سر یې ورو ورو وښوړاوه . لارې یې تیرې کړې . لږ یې خپله زنه وگړوله او بیا له کوټې ووت او نیغ په هغو زینو کوز شو چې دغه دم پرې را ختلی و. عجب لږ ساعت لاندې په وره کښې ودرید او په چورت کښې شو چې څه وکړي ؟ یو دوه گامه یې په مخ واخیستل خو بیرته را ستون شو . زړه یې وغوښتل چې بیا دفتر ته ور وځي او له هم هغه سړي سره خبره وکړي چې د ایډیټر صاحب یې ورته ویلي وو ، خو چې څنگه یو دوه پاتکي پورته وخوت بیرته پښیمانه شو ، را کوز شو او د دفتر لاندې د لوی سړک په غاړه غاړه ورو ورو روان شو ، خو نه پوهیده چې په کومه لار شي ؟ بې مطلبه یې گامونه اخیستل او په چورت کښې و چې د دفتر مشر ته به خبره څنگه ور یادوي . له ځان سره یې ورو ورو جملې جوړې کړې خو په خپله یې خوښې نه شوې او زړه یې ور په ټټک کړ ، ځکه یې خبره هغه ساعت هغه مصلحت ته پریښوده او هم هغسې پر مخ لاړ ، خو یو دم بیرته راستون شو . چټک چټک گامونه یې ورو واخیستل ، حتی چې تر دفتره هم تیر شو خو بیا ودرید . له یوه لاروي یې د وخت پوښتنه وکړه ، خو د هغه ځواب دی نور هم خلق تنگی کړ . هغه نه بجې ور یادي کړې وې او په دې حساب دې باید پوره دوه ساعته وروسته دفتر ته ورغلی وای .

عجب بیا په زړې لارې را روان شو . دی ورو ورو روان و . دا ځل

هم لکه د تیر وار غوندي يې مطلبه روان و او حق او ناحق يې يو خوا بل خوا کتل ، اما اوس يې د دفتر په باب چورت نه واهه ، بلکه د کور په باب چورتونو وړی و . وړه خور او کشری ورور يې سترگو ته ودریدل او د مور هغه دعا ورپه زړه شوه چې همدا نن سهار يې د رخصتولو په وخت ورته کړې وه او بیا د سید رؤوف پرونی خبرې ور په یاد شوې چې د کار په هکله يې ورته کړې وې . هغه هم دا دفتر ورته بنودلی و او ورته ويلي يې وو چې دلته دا خلک یوه پیاده ته اړ دي . همدې خبرې عجب تازه کړ او داسې يې وانگیږله لکه چې هر څه وشول او خلکو کار هم ور وسپاره . همدغو انگیږنو د عجب زړه ته ډاډ ورکړ . هغه ویره چې تر اوسه يې په زړه کښې وه هغه يې ترې هیره کړه او عجب په نوي هوډ او تازه وینې یو ځل بیا د دفتر په لور روان شو . دا ځل ده د ډیر چټک ګامونه اخیستل او په زړه کښې يې پتیبیلې وه چې بس هم هغه سړي ته وینا په کار ده چې ایډیټر صاحب يې یاد اوه .

عجب ډیر تیز روان و . نور ده ته تر یوولسو بجو صبر بیخایه ښکاریده . او په اول ځل چې يې کومه بې جرأتي کړې وه په هغې پښیمانه و . د دفتر دروازی ته راوړسید . تر پخوا يې ډیر ګړندي ګامونه مخ په پورته واخیستل ، خو د زینو تر نیمايي ور پورته یو دم ودرید . زړه يې ودریده او وارخطا غوندي شو . غوږ يې ونیو . شور يې تر غوږ شو او په زوټه زوټه خندا يې واوړیده . د عجب زړه ته څه ور وګرځیدل . تر لاسه کړی هوډ او جرأت يې بیا له لاسه ورکړ . مخ يې سور سره واوښت . ژر ژر بیرته را کوز شو . د دفتر لاندې ودرید او په چورت کښې شو . د مکتب ورځې شپې ، وطن ، خپله ځمکه ، کور

او جاي‌داد ور په زړه شو او په غټو سترگو کښې يې اوسنکه وځلېده ،
خو په يوه سارۍ اسويلي سره بيرته ځان ته متوجه شو . د سړک پورې
غارې ته يې ونه صحيح کړه . ويې غوښتل چې د هغې سيوري ته
ودرېزي خو تر دې له مخه دوو تنو پوليسو ودراره ، تلاشي يې ترې
واخيسته او له ځانه سره يې په مخه کړ .

۱۹۸۸ / ۸ / ۲۹

گلدره - پېښور

د سپا په قمه

چې خرنګه مې د کپاري بازار په کوڅه پسنه کېښوده نو لالا داود
 مې سهې کړ او ګامونه مې ورپسې ګډندي کړل . لالا داود د خپل پلن
 فقر او جګې ونې په برکت له لږې ښکارېده ، نن يې هم خپله توره زړه
 « قره کول » خولۍ په سر کړې او امساء يې په لاس کېښې وه ، چې
 نږدې ورغلم او غږ مې پرې وکړ نو لالا ودرېد او زما په لور يې مخ را
 واړاوه . د لالا په ټپېدليو بغورو ښږو را رسېدلې وه او داسې
 ښکارېده چې له تيوو څو ورځو يې چاره نه ده ورنږدې کړې . که څه
 هم تر يو دوو هفتو مخته به لا ده هره ورځ ښږو خړېله او چې زما به هم
 ښږو را رسېدلې وه نو کله کله به يې ويل چې لټې ښه نه وي . خو دا
 چې اوس دې خپله ولې لټ شوی و نو ما د دې پوښتنه ځکه نه کوله چې

له حقیقته خبروم . لالا اوس ډیر کمزوري شوی و او مسلسل ناروغیو دومره حوصله نه وه ورته پرایښې چې حتی ډیره هم هره ورځ وخړېې . په دې وروستیو ورځو کېنې لالا د کباړي بازار د کتابونو لیږنې ته هم لږ راته خو کتابونه یې اوس هم لکه د پخوا ډیر اخیستل او تل به یې ویل چې په دنیا کېنې تر ټولو بې ضرره ، ښکلې ، ښه او پټه خولې دوست کتاب دی . کتاب واخلي په کور کېنې یې خوندي کړی اخر به لا په ښه راشي .

زه هم د لالا د دې خبرو سره موافق وم او ما به هم په هر ځای کېنې کتاب پسې غوښت . لالا اوس هم لکه د نور کله په شان خپلې پلنې ، توري ، پېړي شونډې سره خلاصې کړې ، وموسید او ښې لاس یې زما په اوږو کیښود او چې څرنگه سره روان شو نو ده راته وویل :

- څه حال دی ؟ کتابونه راغلي که نه ؟

- بس خیریت دی . کتابونه هم گذاره کوی . ښه دي ، بد نه دي ، پوخه به وشي .

لالا نورې خبرې ونه کړې او ورو ورو ، را سره په مخ ولاړ . مونږ د خپرو کباړي والا تر دوکانه سره غلي وو خو چې څرنگه هلته ورسیدو نو خپرو کباړي والا را پورته شو ، سترې مشې یې را سره وکړه او لالا ته یې په گټله مننه لهجه وویل :

- ږه لالا چې ښه کتابونه وي نو ستا درک نه وي او چې نه وي نو دا دی راشي .

لالا وموسید او وېې ویل :

- ولي ما نه دي درته ویلې چې زما تر راتګه به لا نوي کتابونه چاته نه ښیې ؟

خیرو کباری والا په تائید سر وینوراوه، او بیا لږ را مخته شو لالا
 یې تر مټ ونيو، او د خپل دوکان په دوو وړو زینو یې وخیژاوه، زه هم
 ورپسې شوم او بیا لکه د نور کله په شان د خیرو کباری والا د زارۍ
 دوکان یې نورې پس خانې ته ورغلي. خیرو سم دستي د پریښنا سويچ
 ولگاوه، او د دغې رڼا په برکت مو ولیدل چې د خیرو کباري والا پس
 خانه نن بیا له کتابونو ډکه ده.

خیرو کباری والا خیرنه خولۍ له سره لږ پورته کړه او چې څرنگه یې سر
 لږ وگړاوه نو سمدستی یې خولۍ پورته کیښوده، تنگي سترگې یې
 سره ورغلي، مسک شو او ویې ویل:

- دا دی چې بیا ونه وایاست.

لالا داود د خپل تور کوټ له پوه جیبه عینکي را ویستلې او چې
 کتابونه یې ولیدل نو ویې ویل:

- دا بیا کوم بدبخته کتابونه اور اوبه کړل؟

خیرو کباری والا ځواب ور نه کړ ځکه چې لالا داود به تل همدا سوال
 کاوه چې خلک ولې کتابونه داسې ورکوي؟ خیرو خپله دوکان ته ورغی
 او لږ وروسته یې په خاورینو پیالو کښې دوه پیالې چای راوړې، بیا
 یې لږ ژبه وژوله او له یوې مصنوعي خندا سره یې دا خبر راکړ چې بیا
 کوم لوی کتابتون په گوتو ورغلی او قیمت یې هم مناسب دی. له دې
 خبر سره سم خیرو کباری والا بیا لالو او مونږ یې نور پریښودو چې د
 خپلې خوښې کتابونه خوښ کړو.

لالا داود به یو یو کتاب را بیلاوه، خو پانې به یې کتلې او بیا به
 یې یو اړخ ته د ځان له پاره ایښود چې یو شمیر کتابونه یې بیل کړل نو
 خپلې زړې عینکي یې له سترگو را ښکته کړې، سترگې یې لږ

وموښلې او دخپرو کباړې والا د چاپو پيالې ته يې لاس ور اوږد کړ او
 چې څونګه يې يو غوړپ چاپ تر ستوني تير کړ نو راته وېې ويل :
 دا مهمه نه ده چې کتاب د څه موضوع دی . کتاب اخر کتاب دی .
 د کتاب اخيستل په کار دي . خو داخلک زه نه پوهېږم څنګه خلک دي ؟
 دوی د کتاب په اهميت نه پوهېږي ، دا دی زه يم ډير کتابونه لرم ،
 صحيح ده ما ډير نه دي لوستي خو يزه نه پوه ورځ به يې لا ولولو .
 موږ نور څه ونه ويل او له خپلو کتابونو سره د باندې را ووتو .
 خپرو ته مو د هغو کتابونو بيه ورکړه چې موږ هلته خوښ کړي وو . په
 سبا او بله ورځ مو هم د خپرو کباړې والا کتابونه سره وتوشپل او چې په
 پس خانه کښې نور زموږ د خوښې څه پاتې نه شو نو زه د څه مودې له
 پاره د کباړې بازار په خوا ورنه غلم . او چې کله نن بيا وروسته له يوې
 نيمې مياشتې د کباړې بازار او خپرو کباړې والا دوکان ته ورغلم نو
 خپرو کباړې والا غېږ را باندې وګرځوله او په غېږه کښې يې ټينګ کړم .
 هغه تر پخوا ډير صميمي واپسيد . ډيري پوښتنې يې کولې او د ډيرو
 ورځو د نه راتګ وجه يې پوښتله . که څه هم د خپرو کباړې دې پيش
 امد حيرانه کړم خو د کتابونو د ليدو سودا دي ته پرېښودم چې د خپرو
 د دې وضعې له علتو خبر شم . هغه هم کله چې زما په نيت او غوښتنه
 پوی شو ، سمدستي يې د پس خانې ور خلاص کړ او په داسې حال کښې
 چې پوښتني يې لګوله ، ده راته وويل :
 - يوه بابو صيب ! تردې ښه او ډير کتابونه نور نشته . واخله چې نن
 خو تا په کتابونو موږ کړم . او ګوره اې ! بيه يې هم ښه ده . غم مه کوه
 هرڅه به وشي .
 خپرو کباړې والا لږه شپه غلي ودرېد شايد زما له لوري به يې کومه

پوښتنه انگيوله خو چې ما څه ونه ويل نو له پس خانې وووت . ما کتابونه را وتوبښل په رشتيا هم نن ډير زيات کتابونه گوتو ته ورغلي وو . او د دې کتابونو کمال هم بيا دا و چې هر ډول يې ډير ښه ساتل شوي وو . او بيا زما د خوښې او د ذوق مطابق هم يو گڼ شمير کتابونه پکښې پراته وو . په همدې وجه زه څو ورځې مسلسل ورغلم او چې کله روږۍ راکمي شوې نو لالا داود را په زړه شو ، زړه مې راته وويل چې هغه مې ليدلای وای او دغه نور کتابونه مې هغه ته ورسپارلي وای ځکه چې دا ډول مرتب کتابونه د هغه ډير خوښ وو . هغه خو به چې هر ډول کتاب وليد نو تر هرڅه له مخه يې د کتاب د صحافت غم کاوه ، چې د کتاب پوښ به پرې ويا به نه و نو ده به سمدستي پوه صحاف ته ور وسپاره او د څو روپيو په لگښت به يې يو ښه پوښ ورته جوړ کړ . دلته د ښه صحافت نه پرته د کتابونو موضوعات هم د ده په طبعه برابر وو .

له تيرو څو ورځو ما ليدل چې لالا اوس دلته نه راته . ما يې کور نه و ليدلای . اصلاً ما لالا همدلته د خيرو کباړي والا په دوکان کښې ليدلی او پيژندلی و . ما او لالا به يواځې د کتابونو په هکله خبرې کولې نور نو له يو او بله خبر نه و چې چيرته اوسو او څه کوو . او اوس چې د لالا په لټه کښې وم نو ارامانجن شوم چې ولې مې په دې دومره موده کښې حتی د کور پوښتنه هم ترې نه وه کړې . لږه شيبه مې له ځان سره چرت وواکه چې چرته به يې پيدا کړم خو پرته له دې چې له خيرو کباړي والا نه د هغه پوښتنه وکړم نور کوم اقدام راته بې تحايه وپريښود .

په دې نيت چې د لالا پوښتنه له خيرو څخه وکړم زه له پس خانې را ووتم او د خيرو کباړي والا دوکان ته را ننوتم . خيرو دغه دم له چاپه

تول کتابونه اخیستل زه ورته ودرېدم چې خرنګه دی فارغ شو نو ما د لالا پوښتنه ترې وکړه . هغه لکه د پخوا غونډې خپله خپرونه خولې لږ پورته کړه سر یې وګراوه وېې خندل او وېې ویل :

- همدا کتابونه د لالا و . خدای دي ویخښې ، دا دی نږدې میاشت نیمه یې وشوه چې په حق رسیدلی .

- څه ؟ څه - په حق رسیدلی ؟

- هو - ډېر ښه سړی و . باچا سړی و . او ته یې زامنو ته مګوره د پلار څلویښتي یې لاله ده پوره چې دوی یې کتابونه بیا خرڅ کړل . خو یوه بابو که ښه کوي دا کتابونه ته واخله چې د لالا روح خوشحاله شي پس ته یې یو جګړي یار وې .

خیرو کباري والا نور څه ونه ویل . د دوکان په چوټه پراته کتابونه یې واپول را واپول او زه غلی پاتې شوم .

جون ۱۰

The Fourth Way

A Collection of Short Stories

By:

Emal Pasarlay

Publisher:

Nahid Book Publishers

Series No: 3